

ZAPISNIK

sa Osme sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, održane 5. maja 2021. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 30 minuta.

Sjednici je predsjedavao Jovan Jole Vučurović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sledeći članovi/ce Odbora: Jelena Božović, dr Vladimir Dobričanin, dr Albin Ćeman, Miodrag Lekić, dr Srđan Pavićević, Genci Nimanbegu i poslanik Marko Kovačević, zamjena člana Odbora dr Strahinje Bulajića, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi/ce Odbora: dr Halil Duković, Ivan Mitrović, Mevludin Nuhodžić, Vesna Pavićević i Amer Smailović.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali: mr Siniša Bjeković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Snežana Armenko, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Snežana Mijušković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Mirjana Radović, glavna savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u Sektoru za zaštitu od zlostavljanja, bezbjednost i Nacionalni preventivni mehanizam, Sreten Radonjić, predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Ivan Medojević, direktor Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i Emir Dacić, direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali: Milan Tomić, direktor Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, Ljulja Đonaj, predstavnica Uprave policije, Ivona Dragutinović, menadžerka projekta „Unapređenje procesnih prava u pravosudnom sistemu Crne Gore” u Programskoj kancelariji Savjeta Evrope u Podgorici, Boris Ristović, menadžer projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Crnoj Gori (JUFREX 2)” u Programskoj kancelariji Savjeta Evrope u Podgorici, Nada Đurović Martinović, koordinatorka programa dječje zaštite u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, Danilo Smolović, koordinator programa socijalne zaštite u Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, Aleksandar Čadenović, šef Pravne službe u Predstavništvu UNHCR-a u Crnoj Gori, Anjet Lanting, savjetnica UN za ljudska prava, Zoran Vujičić, koordinator programa ljudskih prava i pravde u NVO „Građanska alijansa“ i Pavle Ćupić, pravni savjetnik u NVO „Građanska alijansa“.

Sjednicu nijesu pratili predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sledeći

DNEVNI RED:

- 1. IZVJEŠTAJ O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2019. GODINU;**
- 2. IZVJEŠTAJ O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2020. GODINU;**
- 3. GODIŠNJI IZVJEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE ZA 2019. GODINU;**

4. **IZVJEŠTAJ O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJAMA ZA 2019. GODINU;**
5. **IZVJEŠTAJ O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJAMA ZA 2020. GODINU;**
6. **IZVJEŠTAJ O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2019. GODINU;**
7. **IZVJEŠTAJ O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2020. GODINU;**
8. **TEKUĆA PITANJA.**

PRVA TAČKA – IZVJEŠTAJ O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2019. GODINU

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović je podsjetio da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa članom 47 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore, 31. marta 2020. dostavio Skupštini Crne Gore Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 26. saziva na 62. sjednici, održanoj 15. jula 2020. godine razmotrio je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu i podnio Skupštini Crne Gore 26. saziva Izvještaj sa Predlogom zaključka (u 16 tačaka). Međutim, krajem 26. saziva Skupština Crne Gore nije razmotrila Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu, pa je isti Izvještaj dostavljen Skupštini Crne Gore 27. saziva na razmatranje i usmjeren Odboru za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 27. saziva, kao nadležnom odboru.

Uvodno obrazloženje Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu dali su: zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković, zamjenica Zaštitnika Snežana Mijušković i glavna savjetnica Zaštitnika u Sektoru za zaštitu od zlostavljanja, bezbjednost i Nacionalni preventivni mehanizam Mirjana Radović.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković je saopštio da institucija Zaštitnika predstavlja kompaktan tim, što su pokazali rezultatima rada u 2019. i 2020. godini. Izrazio je zadovoljstvo što u dužem vremenskom periodu međunarodne organizacije i partneri koji prate njihov rad ocjenjuju da postoji napredak u radu i da su stekli povjerenje građana Crne Gore, o čemu svjedoče rezultati istraživanja najnovijeg Balkanskog barometra po kojem spadaju u dvije najkredibilnije institucije kada je u pitanju javno mnjenje u državama regiona. Dobre rezultate su ostvarili sa redukovanim kadrovskim kapacitetima u posljednje dvije godine s obzirom da su u 2019. godini imali nedostatke u menadžerskoj strukturi. Istakao je da je u 2019. godini zabilježen rast broja predmeta u instituciji Zaštitnika i da su imali veoma visok procenat okončanih predmeta (796 okončanih predmeta ili 94, 76%), dok su u 2020. godinu prenešena 44 predmeta (5,24%) koji su uglavnom iz novembra i decembra 2019. Takođe, pojasnio je da se instituciji Zaštitnika obraća značajan broj neukih stranaka, sa skromnom količinom podataka koji im ne omogućavaju

postupanje u konkretnim predmetima, pa su uz postupanje po individualnim pritužbama istovremeno vršili i funkciju besplatne pravne pomoći, jer je cilj institucije Zaštitnika da se zaštite prava i slobode onih koji im se obraćaju. I dalje im se mnogo češće obraćaju muškarci nego žene. Od 809 riješenih predmeta u 2019. godini, 379 pritužbi su podnijeli muškarci, a 278 žene, pravna lica su podnijela 11 pritužbi, grupe lica 25 pritužbi, nevladine organizacije su podnijele 22 pritužbe, anonimne su bile dvije pritužbe, dok je Zaštitnik po sopstvenoj inicijativi postupao u 69 slučajeva. Kada je riječ o maloljetnim licima, devet pritužbi je podnešeno od strane dječaka i 14 pritužbi od strane djevojčica. Najveći broj pritužbi odnosi se na rad organa državne uprave, odnosno drugih organizacija koje vrše javna ovlašćenja (266), na rad sudova- 93, na rad državnog tužilaštva - 23 pritužbe, na rad Uprave policije- 55 pritužbi, na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja - 216, na rad organa lokalne samouprave i lokalne uprave - 43 i na rad organa, službi i nosilaca javnih ovlašćenja u drugim državama, privrednih društava, drugih pravnih lica, fizičkih lica i preduzetnika- 113 pritužbi. Najveći broj pritužbi podnosili su građani Glavnog grada Podgorica, Prijestonice Cetinje i opština: Berane, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Herceg Novi i Nikšić. U 2019. godini Zaštitnik je uputio 181 urgenciju, a u pojedinim predmetima su slali i po pet urgencija i nijesu dobili odgovore. Apelovao je na sve državne organe kojima se obraća institucija Zaštitnika da dostavljaju tražena izjašnjenja i informacije, naglašavajući da institucija Zaštitnika to ne radi zbog sopstvene promocije, već radi zaštite prava građana koji im se obraćaju, odnosno čija su prava ugrožena.

U 117 predmeta Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje, u jednom broju predmeta postupak je obustavljen, jer je povreda prava otklonjena tokom trajanja postupka, a u određenom broju predmeta iz razloga što je u međuvremenu pokrenut sudski postupak. Veliki je i broj predmeta koji su meritorno riješeni. U 142 predmeta je utvrđeno da nije bilo povrede prava, Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje u 117 predmeta ili 14,70%, jer su se pritužbe odnosile na: povrede prava koje nijesu učinjene od strane državnih organa, organa lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (13); povrede prava u drugim državama (4); zahtjeve za materijalnu, besplatnu pravnu i drugu pomoć (13); zahtjeve za preispitivanje zakonitosti odluka državnih organa (sudovi i dr) (47); zahtjeve za zastupanje i preduzimanje radnji u postupcima (1) i na druge razloge (39). Saopštio je da imaju dobru saradnju sa institucijama ombudsmana u državama regiona. U 66 predmeta ili 8,29% Zaštitnik nije postupao po pritužbama iz zakonom utvrđenih razloga, odnosno zbog toga što je podnešena anonimna pritužba, a nije bilo osnova za postupanje po sopstvenoj inicijativi (2), očigledna zloupotreba prava podnošenja pritužbe (5), pritužba je podnesena po isteku roka od jedne godine od dana učinjene povrede (5), pritužba nije dopunjena u ostavljenom roku, a ni nakon toga (37) i ista pritužba je ponovljena bez novih dokaza (17). Upućivanje na druga pravna sredstva se sve manje koristi iz razloga što ne žele prebaciti odgovornost na bilo koga drugog ukoliko sami mogu da riješe predmet.

Kada je riječ o predmetima koji su okončani nakon sprovedenog ispitnog postupka, u 142 predmeta nije utvrđena povreda prava, a u 218 predmeta utvrđena je povreda prava, što je prilično veliki broj. Kada se povreda otkloni tokom trajanja postupka, isto smatraju uspjehom institucije Zaštitnika koja nije samo reaktivni mehanizam, nego je tu i da posreduje u otklanjanju povrede i posledica same povrede. U 83 predmeta Zaštitnik je dao preporuke, a u okviru jednog predmeta adresirane su preporuke na više subjekata ili je jednom subjektu upućeno više preporuka. Broj datih preporuka godinama se povećava. Zaštitnik je postupao i ukazivanjem i na taj način su okončana 42 predmeta.

Kada je u pitanju pravosuđe, Ustavni sud se pokazao odgovornim i odgovorio je na sve zahtjeve koje je Zaštitnik uputio u vezi sa pritužbama podnesenim protiv ovog Suda. Zbog odnosa

između različitih državnih organa koji štite ljudska prava i slobode potrebno je ustanovljavanje dijaloga između tih institucija da bi se došlo do jedinstvenih standarda ljudskih prava na nivou države. Takođe, Zaštitnik istrajava na tome da prikaže sve preporuke koje nijesu ispoštovane u prethodnom periodu. Kada je u pitanju zaštita od diskriminacije postoji kontinuitet u broju predmeta, a u 2019. godini bio je 141 predmet. Kada su u pitanju osnovi diskriminacije, ukazivalo se na diskriminaciju po osnovu nacionalne pripadnosti, ali i po osnovu pola, roda i drugih ličnih svojstava, među kojima je i vjerska pripadnost. Vrlo je širok spektar područja u kojima se diskriminacija dešava, a najviše slučajeva kod nas, ali i u okruženju, je u oblasti rada i zapošljavanja. U Crnoj Gori je u 2019. godini postojao trend slabljenja socijalnog statusa stanovništva i građani su se žalili na diskriminaciju kad god je postojala neka socijalna nepravda, iako je u takvim uslovima teško dokazati pravni pojam diskriminacije. Na diskriminaciju u oblasti rada i zapošljavanja ukazivano je u 51 predmetu, a u oblasti postupaka pred organima javne vlasti u 21 predmetu. Govor mržnje je relativno slabo zastupljen u praksi institucije Zaštitnika, ali je Bjeković posebno ukazao na odnos prema govoru mržnje prema ženama u javnom i političkom diskursu i na ranjivost žena žrtava nasilja u porodici. Saopštio je i da postoji jedan broj predmeta u kojima se ne vidi ni osnov, niti područje diskriminacije.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Snežana Mijušković je saopštila da će 2019. godina ostati upamćena kao godina obilježavanja 30-ogodišnjice usvajanja Konvencije UN o pravima djeteta. U Crnoj Gori nije bilo većih kršenja prava djeteta, ali način ostvarivanja i mogućnosti za ostvarivanje prava djeteta bili su različiti. Značajne su razlike u ostvarivanju prava djeteta na Sjeveru, u Centralnom regionu i na Jugu, kao i u seoskim sredinama i gradovima. Uz podršku UNICEF-a realizovali su projekat „Promocija pristupa pravdi svoj djeci Crne Gore“ u okviru kojeg su obišli 70 škola. Problematično je što je najveći dio države praktično pust i djece nema u mnogim sredinama, pa većina seoskih škola koje su radile 2019. i 2020. godine, u 2021. godini neće raditi, jer u tim područjima nema djece. Podsjetila je i da su radili na Protokolu o postupanju državnih organa u slučajevima prosjačenja djece s obzirom da međusektorske saradnje nema u dovoljnoj mjeri ili ista nije kvalitetna. Sve što je definisano Protokolom do danas nažalost nije dobro profunkcionisalo.

Naglasila je da je svako mišljenje Zaštitnika sa preporukama objavljeno na web sajtu institucije Zaštitnika i da mediji redovno o njima izvještavaju. U pojedinačnim slučajevima preporuke se ispoštuju, a ako se ova pitanja posmatraju sa sistemskog stanovišta zaključuje se da iste preporuke ostaju neispoštovane. Po pitanju asistenata u nastavi, saopštila je da resorno ministarstvo do danas nije ispoštovalo sva rješenja komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama.

Zamjenica Zaštitnika Snežana Mijušković je istakla da su posebno ponosni na Mrežu Zlatnih savjetnika Zaštitnika i djecu koja im pomažu u kreiranju politika i mišljenja, a sa kojima su kreirali i različite propagandne materijale i brošure. UNICEF ovaj primjer u svijetu može da promoviše kao primjer dobre prakse. Saopštila je da često kampanjski djelujemo, tek kada se nešto dogodi kada se najavljuje da će se svi nadležni subjekti zalagati da se stanje promijeni, ali se na takve najave i obećanja zaboravi kada se donose odluke koje se tiču politika prema djeci.

Mirjana Radović, glavna savjetnica Zaštitnika u Sektoru za zaštitu od zlostavljanja, bezbjednost i Nacionalni preventivni mehanizam je saopštila da se u ovoj oblasti najveći broj pritužbi odnosio na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija. U pritužbama nijesu ustanovljeni primjeri torture, sistemskog mučenja ili zlostavljanja. Ukazivali su im na životne probleme, nedostatak odgovarajućih tretmana, neadekvatnu zdravstvenu zaštitu i na materijalne uslove. Realizatori tretmana su opterećeni i drugim administrativnim poslovima, što im onemogućava da

cijelo radno vrijeme posvete resocijalizaciji. U dijelu zdravstvene zaštite, tegobe se najčešće tiču mentalnog zdravlja i kontinuirano ponavljaju preporuku da se pojača prisustvo psihijatra u zatvoru. Dobro je da se na specijalističke preglede u UIKS-u čeka koliko čekaju ljudi na slobodi, a u nekim slučajevima i kraće. Ocijenila je da je u nekim segmentima potrebno poboljšati medicinsko izvještavanje o uočenim povredama. Iako postoje određena poboljšanja u odnosu na materijalne uslove, ostaju paviljoni u kojima je neophodno dalje ulaganje. Pohvalila je UIKS sa kojim ostvaruju odličnu saradnju i dobijaju njihova izjašnjenja, a takođe im omogućavaju nesmetan pristup svim podacima i informacijama na osnovu čega Zaštitnik daje vrlo kvalitetna mišljenja.

U odnosu na centre i odjeljenja bezbjednosti i Upravu policije, sa kojima takođe imaju dobru saradnju, saopštila je da su primili određeni broj pritužbi koje su se uglavnom odnosile na prekoračenje ovlašćenja, od čega su u tri slučaja utvrdili povredu. Određeni sistemski problemi koje uočavaju i na koje ukazuju do danas nijesu riješeni.

U odnosu na Specijalnu bolnicu za psihijatriju u Dobroti imali su određeni broj pritužbi u kojima nijesu ustanovili kršenje prava u vidu zlostavljanja, ali su materijalni uslovi i kapaciteti Bolnice takvi da pacijentima nijesu obezbijeđeni adekvatni uslovi liječenja. Godinama u Bolnici žive tzv. socijalni pacijenti. Dali su niz preporuka koje se odnose na neophodnost unapređenja stanja i ocijenili da ne postoji dovoljno sredstava i da je izostala sistemaska podrška Ministarstva zdravlja ovoj Ustanovi pa je Specijalna bolnica za psihijatriju u Dobroti prepuštena sama sebi.

U raspravi je učestvovala Anjet Lanting, savjetnica UN za ljudska prava.

Savjetnica UN za ljudska prava Anjet Lanting je čestitala Zaštitniku i njegovom timu na svim rezultatima realizovanim u prethodnim godinama. Uvjeren je da su svi svjesni aktivnog rada Zaštitnika u bavljenju svim pitanjima koja se tiču ljudskih prava, što realizuje u skladu sa njegovim širokim mandatom i nadležnostima. Jasno je i da građani imaju visok stepen povjerenja u rad Ombudsmana i sve više mu se obraćaju. S obzirom da je državni budžet koji se opredjeljuje instituciji Zaštitnika dosta mali, pozvala je članove Odbora da se založe za povećanje budžetskih sredstava Zaštitniku, čime bi dodatno podržali njegov sjajan rad u nadgledanju poštovanja ljudskih prava i sloboda.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je informisao da je Odbor za rodnu ravnopravnost na Šestoj sjednici održanoj 4. maja 2021. godine razmotrio Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu i dostavio Mišljenje, broj 00-72/20-59/2 kojim obavještava da je Odbor u dijelu svoje nadležnosti razmotrio i jednoglasno podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu i predlaže Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, da predloži Skupštini Crne Gore da prihvati Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu.

Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa sedam glasova "za") podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2019. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u skladu sa članom 47 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U uvodnim napomenama Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zamjenica Zaštitnika i glavna savjetnica Zaštitnika informisali su:

- da institucija Zaštitnika predstavlja kompaktna tim, što su pokazali rezultatima rada u 2019. i 2020. godini;

- da su međunarodne organizacije i partneri koji prate njihov rad ocijenili da postoji napredak u radu Institucije i da su stekli povjerenje građana Crne Gore, o čemu sjedoče rezultati istraživanja najnovijeg Balkanskog barometra po kojem spadaju u dvije najkredibilnije institucije kada je u pitanju javno mnjenje u državama regiona;

- da je u 2019. primljeno 809 pritužbi, a 31 pritužba je prenesena iz 2018. godine;

- da je zadržan visok stepen okončanih predmeta - 94,76%;

- da je od 809 predmeta primljenih u 2019. godini 657 predmeta formirano po individualnim pritužbama, 36 pritužbi su podnijele grupe građana i pravna lica, 22 pritužbe su podnijele nevladine organizacije, 69 predmeta je pokrenuto po sopstvenoj inicijativi, u 23 pritužbe podnosilac je bilo dijete, a u dva predmeta podnesene su anonimne pritužbe;

- da im se i dalje češće obraćaju muškarci, nego žene;

- da u 117 predmeta Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje, u 66 predmeta nijesu postojale osnovne procesne pretpostavke da bi se postupak mogao sprovesti, u 131 predmetu postupak je okončan upućivanjem na druga pravna sredstva, 459 predmeta je okončano nakon sprovedenog ispitnog postupka, dok je u 23 slučaja postupak sproveden spajanjem predmeta;

- da se na rad državnih organa, organa državne uprave, upravnih i drugih organizacija odnosilo 255 pritužbi, na rad sudova 96, na rad Državnog tužilaštva 24, na rad Uprave policije 51, na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja 214, na rad organa lokalne samouprave i lokalne uprave 44 i na rad drugih organa, organizacija, fizičkih i pravnih lica 112 pritužbi;

- da je najveći broj predmeta bio u oblasti državne uprave;

- da je u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava Zaštitnik primio 151 pritužbu, ali da građani još uvijek nemaju jasnu sliku šta znači povreda ljudskih prava i sloboda;

- da je Zaštitnik imao u radu 100 pritužbi na rad sudova i da je u ovoj oblasti najviše pritužbi zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, uglavnom kod prvostepenih sudova, a građani su se nekoliko puta žalili na dugo trajanje postupka i nedostatak odgovarajućeg pravnog sredstva kada su u pitanju postupci pred Ustavnim sudom;

- da je u 2019. Zaštitnik imao u radu 141 predmet u vezi sa diskriminacijom;

- da je nastavljen trend koji je i ranije zabilježen kod pritužbi u vezi sa diskriminacijom – najviše pritužbi je iz oblasti rada i zapošljavanja – 51 predmet, zatim slijede postupci pred organima javne vlasti – 21 predmet;

- da je u 83 predmeta Zaštitnik uputio 215 preporuka nadležnim organima i ustanovama;

- da nema većeg kršenja prava djeteta u Crnoj Gori, ali su značajne razlike u ostvarivanju njihovih prava na Sjeveru, u Centralnom regionu i na Jugu, kao i u seoskim sredinama i gradovima;
- da su realizovali veliki broj aktivnosti na promociji, zaštiti i unapređenju prava djeteta, među kojima je Projekat „Promocija pristupa pravdi svoj djeci Crne Gore“ u okviru kojeg su, uz podršku UNICEF-a, obišli oko 70 seoskih škola na teritoriji Crne Gore;
- da su posebno ponosni na Mrežu Zlatnih savjetnika Zaštitnika i djecu koja im pomažu u kreiranju politika i mišljenja, a sa kojima su kreirali i različite propagandne materijale i brošure, što može poslužiti kao primjer dobre prakse koji se može promovisati u svijetu;
- da u pritužbama koje su podnošene na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija nijesu ustanovljeni primjeri torture, sistemskog mučenja ili zlostavljanja, već je najčešće ukazivano na životne probleme, nedostatak odgovarajućih tretmana, neadekvatnu zdravstvenu zaštitu i na materijalne uslove;
- da se na specijalističke preglede u UIKS-u čeka koliko čekaju lica koja su na slobodi, a u nekim slučajevima i kraće, ali i da je u određenim segmentima potrebno poboljšati medicinsko izvještavanje o uočenim povredama;
- da je i dalje potrebno ulaganje radi poboljšanja materijalnih uslova u određenim paviljonima UIKS-a;
- da su u odnosu na centre i odjeljenja bezbjednosti Uprave policije primili određeni broj pritužbi koje su se uglavnom odnosile na prekoračenje ovlašćenja, od čega su u tri slučaja utvrdili povredu i
- da su materijalni uslovi i kapaciteti Specijalne bolnice za psihijatriju u Dobroti takvi da pacijentima nijesu obezbijeđeni adekvatni uslovi liječenja i da već godinama u Bolnici postoji problem zbog tzv. socijalnih pacijenata.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagачa i rasprave, Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova “za”) podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu.
2. Skupština pohvaljuje kontinuirani visok stepen ažurnosti Zaštitnika u postupanju po pritužbama s obzirom da je postupak okončan u 94,76% predmeta, kao i veliku prisutnost institucije Zaštitnika na međunarodnoj i unutrašnjoj sceni.
Skupština konstatuje da institucija Zaštitnika u kontinuitetu ulaže napore na jačanju vidljivosti, a njeni rezultati rada prepoznati su i od strane međunarodnih organizacija i partnera, o čemu sjedoče i rezultati istraživanja najnovijeg Balkanskog barometra po kojem institucija Zaštitnika spada u dvije najkredibilnije institucije kada je u pitanju javno mnjenje u državama regiona.
3. Skupština smatra važnim što najveći broj nadležnih organa prepoznaje značaj ljudskih prava i svoju obavezu i interes da sarađuju sa Zaštitnikom, o čemu svjedoči podatak da je

od 218 slučajeva u kojima je utvrđena povreda prava u 135 predmeta povreda prava otklonjena u toku ispitnog postupka.

S druge strane, zabrinjava informacija da je u 2019. godini Zaštitnik uputio 181 urgenciju i da je u pojedinim predmetima slao po pet urgencija, zbog čega Skupština apeluje na organe od kojih se traže određene informacije za postupanje Zaštitnika da tražene podatke i izjašnjenja dostavljaju Zaštitniku blagovremeno čime će se doprinijeti zaštiti prava građana koji se obraćaju Zaštitniku.

Takođe, Skupština izražava očekivanje da će subjekti kojima je Zaštitnik tokom 2019. godine uputio 215 preporuka odgovorno pristupiti njihovoj realizaciji, kao i da će nerealizovane preporuke Zaštitnika iz prethodnih izvještaja biti ispunjene što bi doprinijelo daljem unapređenju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori, ali i jačanju povjerenja u rad institucije Zaštitnika.

4. Skupština ocjenjuje da su ostvareni pozitivni pomaci u efikasnosti i kvalitetu rada organa javne uprave značajni za ostvarivanje prava i pravnih interesa građana, ali zbog prisutnih slabosti koje nepovoljno utiču na ostvarivanje prava građana, na princip pravne sigurnosti i jednakost građana pred zakonom, još uvijek nije u dovoljnoj mjeri ostvarena suštinska promjena načina rada javne uprave i njenog odnosa prema građanima.

Stoga je neophodno raditi na povećanju transparentnosti sistema javne uprave i njegove pristupačnosti građanima, jer javna uprava mora biti dobro organizovana i pripremljena za poštovanje ljudskih prava i sloboda i stvaranje mogućnosti za ostvarivanje ovih prava. Takođe, neophodno je nastaviti i ubrzati aktivnosti na daljoj profesionalizaciji, depolitizaciji javne uprave i doslednom sprovođenju Strategije reforme javne uprave, kako bi se obezbijedilo da javna uprava postane stvarni servis građana.

5. Iako u Crnoj Gori nema većih kršenja prava djeteta, i dalje postoje razlike i nesklad u ostvarivanju njihovih prava. Naročito se zapaža nejednakost u ostvarivanju prava djece iz sjevernog regiona u odnosu na djecu iz centralnog i primorskog regiona, kao i razlike u ostvarivanju prava djece iz seoskih područja u odnosu na djecu iz gradova.

Stoga, Skupština ocjenjuje da je u cilju poboljšanja i unapređenja prava djece i njihovog položaja neophodno unaprijediti međusektorsku saradnju između svih organa, ustanova i službi koje rade sa djecom i za djecu. Imajući u vidu značajne izazove u ostvarivanju prava na obrazovanje u seoskim područjima, što utiče i na ostvarivanje drugih prava djece, kao i zvanične podatke o osnovnim demografskim pokazateljima, Skupština smatra da je neophodno preduzeti aktivnosti na pripremi strateškog dokumenta kojim će se definisati demografsko-populaciona politika.

6. Skupština izražava zabrinutost zbog neispunjavanja Zaključaka Skupštine Crne Gore donesenih povodom Izvještaja o radu Zaštitnika Ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014, 2015, 2016, 2017. i 2018. godinu, objavljenih u „Službenom listu CG“, br. 3/16, 2/17, 30/17, 47/18 i 47/19, brojnih sugestija Odbora za ljudska prava i slobode i konstatacija Zaštitnika Ljudskih prava i sloboda Crne Gore, jer još uvijek ne funkcioniše posebna evidencija o podnijetim prijavama, pokrenutim postupcima i donijetim odlukama u vezi sa diskriminacijom, u nadležnosti sudova, državnih tužilaštava, organa za prekršaje, organa uprave nadležnog za policijske poslove i inspekcijских organa, propisana članom 33 Zakona o zabrani diskriminacije, usvojenim 2010. godine.

Ovo je izuzetno važno jer se politike zaštite od diskriminacije ne mogu sprovesti dosledno i u potpunosti sve dok organi vlasti ne uspostave praksu ujednačenog, detaljnog i sveobuhvatnog vođenja statistike o slučajevima diskriminacije, jer jedinstvena, elektronski vođena baza podataka o slučajevima diskriminacije predstavlja prerogativ uspješne borbe protiv ove pojave, što se posebno odnosi na identifikovanje oblasti u kojima je diskriminacija najizraženija, prevalencu pojedinih osnova diskriminacije i praćenje postupanja organa u slučajevima prijavljene diskriminacije.

7. S obzirom da je i dalje prisutno nedovoljno prepoznavanje i procesuiranje slučajeva diskriminacije, neophodno je da Zaštitnik, u saradnji sa nadležnim subjektima, prvenstveno Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, uloži dodatne napore na promociji zakonodavnog okvira kojim je regulisana oblast antidiskriminacije i na podizanju svijesti opšte i stručne javnosti o fenomenu diskriminacije, njenim pojavnim oblicima, elementima koji je konstituišu i mehanizmima pravne zaštite. U ujednačenom i istrajnom pristupu u sprovođenju programa obuka ne smije biti izostavljena ni jedna od tri grane vlasti, a posebnu pažnju treba posvetiti medijima, organizacijama civilnog društva, akademskoj zajednici, studentima, učenicima i sveopštoj javnosti.
8. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.
9. Skupština će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Odbor za ljudska prava i slobode se upoznao sa Mišljenjem Odbora za rodnu ravnopravnost o razmatranju Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2019. godinu, broj 00-72/20-59/2 EPA 44 XXVII od 4. maja 2021. godine.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Albin Ćeman, član Odbora.

DRUGA TAČKA – IZVJEŠTAJ O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2020. GODINU

Uvodno obrazloženje Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu dali su: zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković, zamjenice Zaštitnika Snežana Armenko i Snežana Mijušković i glavna savjetnica Zaštitnika u Sektoru za zaštitu od zlostavljanja, bezbjednost i Nacionalni preventivni mehanizam Mirjana Radović.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković je saopštio da je 2020. godina donijela novi kvalitet u radu Institucije kada su sa postojećim finansijskim, tehničkim, kadrovskim resursima uspjeli održati efikasnost, s jedne strane, a sa druge strane bolje pokriti oblasti koje su do tada bile na margini. Podsjetio je da je institucija Zaštitnika nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje torture, institucionalni mehanizam za zaštitu od

diskriminacije, mehanizam koji prati prinudno udaljenje stranaca iz Crne Gore, a ubuduće će raditi i monitoring implementacije Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom. Takođe, dobili su otvorene ponude za saradnju od mnogih uticajnih organizacija, uključujući FRONTEX sa kojim bi trebalo da sprovedu jednu aktivnost od velikog značaja, ne samo za Instituciju Zaštitnika, nego za regionalna kretanja u Crnoj Gori. U proteklih pet godina Savjet Evrope je investirao u Instituciju, a ta investicija sada donosi prave plodove. Značajna im je i dugogodišnja podrška UNICEF-a, a nedavno je sa UNHCR-om u Crnoj Gori zaključen Sporazum o poslovno-tehničkoj saradnji.

Zbog pandemije izazvane virusom COVID-19, institucija Zaštitnika nije mogla da sprovede određene aktivnosti, jer je čak 2/3 zaposlenih bilo inficirano. U prošloj godini primili su 1.031 pritužbu, pa su u radu imali ukupno 1.075 predmeta, što je povećanje od skoro 30% u odnosu na prethodnu godinu. U 2020. godini je riješen najveći broj predmeta od osnivanja institucije Zaštitnika, čak 920 riješenih predmeta, odnosno oko 85%. Povreda prava je utvrđena u 289 predmeta, u 148 predmeta povreda je otklonjena u toku postupka, dok su preporuke date u 141 predmetu. U oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava imali su 151 predmet, u oblasti prava djeteta, prava mladih i socijalne zaštite 176 predmeta, u oblasti zabrane diskriminacije 159 predmeta, u oblasti ostalih građanskih prava 358, dok je u oblasti prava na pravično suđenje bilo 76 predmeta.

U uslovima pandemije predstavnici Institucije bili su na svim mjestima gdje je bilo neophodno ispratiti način zaštite ljudskih prava i sloboda. U posebnom dijelu Izvještaja opisali su stanje ljudskih prava u doba pandemije COVID-19. U saradnji sa AIRE Centrom iz Londona sprovedli su dvije važne inicijative, od kojih je jedna rezultirala Publikacijom “COVID-19 i ljudska prava”.

Tokom izvještajne godine promijenili su način rada, jer su prethodno više bili orjentisani na praćenje zakonitosti, nego na praćenje pravilnosti postupaka i akata u kojima se odlučivalo o pravima i slobodama građana. Sada iz Institucije vrlo rijetko daju mišljenja koja nijesu zasnovana na međunarodnim standardima. Više nijesu u situaciji da “lutaju” za standardima jer je od strane međunarodnih organizacija u svim oblastima za njih mnogo učinjeno. U svim oblastima imali su vrlo različite razloge obraćanja građana, a prethodna godina je obilježena velikim turbulencijama nakon donošenja Zakona o slobodi vjeroispovijesti ili uvjerenja i pravnom položaju vjerskih zajednica. Zaštitnik je bio veoma prisutan u javnosti. Izdali su preko 50 saopštenja u kojima su pozivali na sprečavanje i osudu govora mržnje. Kada je u pitanju ostvarivanje manjinskih prava i sloboda u Izvještaju ad literam prenose stavove savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ali 2020. godine nijesu dobili mišljenje Srpskog nacionalnog savjeta. Bjeković smatra da će smirivajem tenzija u političkom diskursu doći do smirivanja tenzija u javnom diskursu što se može desiti kada budemo svjesni da je to jedini put u budućnost i da su dijalog i tolerancija jedini način na koji se može doći do odgovarajućeg rješenja.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Snežana Armenko je predstavila ključne podatke koji se odnose na oblast pravosuđa i uprave, ukazujući na identifikovane probleme, izazove i preporuke. 2020. godinu je obilježio povećan broj pritužbi u oblasti uprave, pri čemu se najveći broj njih odnosio na nemogućnost stranaka da ostvare svoja prava. Naglasila je da je primijećen porast broja pritužbi na rad i odlučivanje regionalnih komisija za obeštećenje i područnih jedinica Uprave za nekretnine u kojima je identifikovan problem dugog trajanja upravnih postupaka. Novi Zakon o upravnom postupku i Zakon o upravnom sporu koji su usvojeni kako bi se izvršila kontrola dugog trajanja upravnih postupaka zaštitili su nove postupke koji imaju tendenciju da traju, ali nijesu riješili problem ranije započetih postupaka. Zaključak Zaštitnika je

da organi javne uprave ili nijesu svjesni ili zanemaruju činjenicu da nastavljanje sa dosadašnjom praksom nepostupanja po nalogima neposredno viših organa i nedonošenje odluka u primjerenim zakonskim rokovima, što rezultira nerazumno dugim trajanjem postupaka, može imati za posledicu vođenje postupaka u kojima bi se razmatrala odgovornost države. Zaštitnik je u tim predmetima ukazivao na presude Evropskog suda za ljudska prava protiv Crne Gore u kojima je utvrđena povreda, kao i na odluke Vrhovnog suda po tužbama za pravično zadovoljenje gdje su dosuđivane izvjesne sume novca na štetu države. Uočen je i blagi porast predmeta gdje su se podnosioci pritužbi žalili na neobrazloženu odluku. Kršenje prava na pristup sudu pojavilo se kroz pitanje neuredne dostave, tj. neadekvatno dostavljanje pismena shodno eksplicitnim zakonskim odredbama, pa je Zaštitnik utvrdio da još uvijek svijest državnih organa o važnosti pravilnog sprovođenja odredbi o dostavljanju pismena nije na potrebnom i zadovoljavajućem nivou.

Kada je riječ o pravosuđu, veliki broj predmeta je završen obustavom, što je za Zaštitnika vrlo pohvalno jer je povreda otklonjena tokom postupka. Rezultati postupanja po predmetima formiranim po pritužbama na rad sudova upućuju na zaključak da po pitanju dužine trajanja postupaka sudovi prepoznaju važnost blagovremenog i hitnog postupanja, uz poštovanje procesno-pravnih garancija stranaka u postupku. Po pitanju neizvršenja sudskih odluka, prepoznata je izvjesna nesaradnja između redovnih sudova i Ustavnog suda i u tom pravcu uspostavljen je dijalog između Ustavnog i Vrhovnog suda Crne Gore, a Zaštitnik je dao preporuku da se dijalog nastavi i da se organizuju kontinuirane edukacije u smislu pojačavanja senzibiliteta sudija o obaveznosti poštovanja odluka Ustavnog suda. Zamjenica Zaštitnika Snežana Armenko je saopštila da su dali preporuku Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava da razmotri mogućnost da se, u saradnji sa institucijom Zaštitnika, na bazi prihvatljivih i uporedno priznatih standarda, izmijeni Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda u pravcu potpune, jasne i precizne definicije njegove nadležnosti koja se tiče "zloupotrebe procesnih ovlašćenja" kako bi oživjela zakonska norma koja definiše ovu njegovu nadležnost.

U radu Zaštitnika u dijelu koji se tiče pravosuđa dominirale su pritužbe na rad državnog tužilaštva i to prvenstveno zbog nepostupanja po krivičnim prijavama. U jednom predmetu nastupila je i zastarelost krivičnog gonjenja i Zaštitnik je dao jasne zaključke. Smatraju da u pretkrivičnom postupku nijesu na adekvatan način zaštićena prava oštećenih. Izostaje obavještenje podnosilaca krivičnih prijava i oštećenih o fazi postupka zbog čega su dali preporuku Vrhovnom državnom tužilaštvu da razmotri mogućnost davanja uputstva opšteg karaktera o periodičnom obavještanju. Uočili su praksu višestrukih vraćanja na ponovni postupak u postupku preispitivanja rješenja o odbacivanju krivične prijave, što posledično može dovesti do povrede prava na djelotvorni pravni lijek, a čak i prava na pristup sudu ukoliko nastupi zastara. Dali su preporuku Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava da nastavi sa postupkom izmjena Zakonika o krivičnom postupku. Istakla je da ne postoje rokovi po kojima Tužilački savjet postupa po pritužbama zbog čega su dali preporuku Tužilačkom savjetu da blagovremeno odlučuje i da pažljivije razmatra eventualnu individualnu odgovornost državnih tužilaca po uložnim pritužbama, a posebno u situacijama očiglednog nepoštovanja rokova i ukoliko se takvo postupanje ponavlja.

Što se tiče Ustavnog suda, saopštila je da su se u jednom predmetu bavili zaštitom prava na suđenje u razumnom roku i nijesu utvrdili povredu prava, ali su identifikovali drugi problem. Naime, u Ustavu Crne Gore, Zakonu o Ustavnom sudu Crne Gore i pravnom sistemu Crne Gore ne postoji pravno sredstvo za zaštitu prava građana na suđenje u razumnom roku pred Ustavnim sudom. Jedina mogućnost koja je građanima na raspolaganju je direktno ulaganje predstavke pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu. Podnijeli su inicijativu za izmjenu i dopunu

Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore na način da se uvede formalno pravno sredstvo za ubrzanje postupka pred Ustavnim sudom.

Zaključila je da povećanje broja pritužbi za instituciju Zaštitnika predstavlja dodatni izazov i odgovornost s obzirom da je takav indeks rasta sigurni indikator povećanja povjerenja građana u rad Institucije. Izazila je nadu da će njihov Izvještaj o radu biti prihvaćen dobronamjerno kao jedna vrsta strateškog dokumenta kojim se na osnovu pritužbi u kojima je iskazano nezadovoljstvo građana uočavaju određene nepravilnosti i predlažu načini njihovog rješavanja, kako bi se zajedničkim djelovanjem i dijalogom ojačali insitucionalni kapaciteti i doprinijelo rastu povjerenja građana u rad državnih institucija.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Snežana Mijušković je informisala o pravima djeteta, sa posebnim akcentom na prava djeteta na obrazovanje i zdravstvenu zaštitu u doba pandemije COVID-19. Saopštila je da je ostvarivanje prava na obrazovanje u prošloj godini bilo upitno i da su u radu imali nekoliko predmeta. Ministarstvo prosvjete se relativno brzo organizovalo i nastavljen je nastavni proces, ali ni u jednom aktu nije definisano šta je onlajn nastava. Takva nastava je izazvala niz problema kod djece, roditelja, nastavnika. Takođe, nije bilo redukcije građiva. U situaciji kada su djeca bila izvan školskog okruženja doživljavali su određene probleme, što nije bilo pod budnim okom stručnjaka. Nije postojala adekvatna međusektorska saradnja. Ministarstvo prosvjete je nedavno saopštilo da oko 5.000 osnovaca nije imalo mogućnost da na adekvatan način prati onlajn nastavu. Takođe, pojedini nastavnici nijesu imali tehničku opremu za rad. Nenastavak pohađanja škola u septembru kasnije se pokazao kao veliki problem. U pojedinim seoskim školama mogle su biti zadovoljene sve epidemiološke mjere, a iste nijesu otvorene. Iako je u skladu sa epidemiološkim mjerama jedan roditelj djeteta mlađeg od 11 godina, koje ne pohađa nastavu redovno, imao pravo na plaćeno odsustvo, postojao je niz primjera gdje to nije ispoštovano. Saopštila je da se po pitanju organizovanja prevoza učenika nadležni organi još uvijek igraju ping-pong loptice, a ima djece kojima obrazovanje nije dostupno jer nemaju obezbijeđen prevoz, što bi trebalo hitno rješavati.

Takođe, postojao je niz problema u oblasti prava na zdravlje i zdravstvenu zaštitu. Podsjetila je da je Zaštitnik prije nekoliko godina sačinio Izvještaj o mentalnom zdravlju djece u Crnoj Gori i da nije mnogo urađeno na unapređenju stanja u toj oblasti. Evidentan je nedostatak kadrova, ljekara za pojedine oblasti, a imamo samo jednog dječjeg psihijatra, nema dječjih neuropsihijatra, nema odjeljenje gdje bi se mogla smjestiti i liječiti djeca sa psihičkim problemima. U saradnji sa UNICEF-om i Mrežom ombudsmana za djecu (ENOC) radiće istraživanje koje se tiče uticaja COVID-19 na djecu, prvenstveno na mentalno zdravlje djece. Takođe, baviće se pitanjima nasilja kod opšte populacije, djece sa smetnjama u razvoju i djece bez roditeljskog staranja.

Zamjenica Zaštitnika Snežana Mijušković je podsjetila na izjavu ENOC Mreže za 2020. godinu: „Ne postoje takve politike koje su za djecu neutralne. Bilo da je sa namjerom ili ne, svaka politika pozitivno ili negativno utiče na život djece“. Međutim, u praksi djeluje da se uticaj različitih politika na djecu zanemaruje. Sugerisala je da se prilikom razmatranja Predloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2021. godinu posebna pažnja obrati na obezbjeđivanje sredstava koja bi mogla doprinijeti poboljšanju položaja djece u Crnoj Gori.

Glavna savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Mirjana Radović je predstavila podatke do kojih je došao Nacionalni preventivni mehanizam. S obzirom da je 2020. godina obilježena pandemijom, u fokusu rada Zaštitnika bilo je mentalno zdravlje lica lišenih slobode pa su ocijenili da je bilo neophodno pojačati kontakte ovih lica sa porodicom, kao i psihološku podršku licima lišenim slobode. Vrlo pohvalno je da upkos otežanim okolnostima rada

u prthodnoj godini nijesu primijetili eskalaciju nasilja u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija. U okolnostima kada su uočili nepravilnosti i na njih ukazali upravi UIKS-a, pokretani su disciplinski postupci, a u jednom slučaju došlo je i do kažnjavanja. I dalje „Januarski događaj“ iz 2015. godine u kojem je došlo do mučenja, odnosno zlostavljanja više zatvorenika nije riješen.

Radović je saopštila da su pratili i postupanje policije za vrijeme javnih okupljanja, koja su bila intenzivna od mjeseca maja do kraja godine u više crnogorskih gradova: Podgorica, Pljevlja, Nikšić i Budva. Dio zaposlenih u instituciji Zaštitnika je radio na prikupljanju svih relevantnih informacija, a dio je bio na terenu. U određenom broju slučajeva utvrdili su prekoračenje ovlašćenja, jer je policija zlostavljala dio učesnika protesta. Zaključak Zaštitnika je da je Uprava policije uglavnom zadržala od ranije prepoznat stav u pogledu neprihvatanja odgovornosti čak i za očigledne propuste, opredijelivši se za solidarisanje sa pojedinim službenicima koji su postupali nezakonito, čime je bačena sjenka na veliku većinu službenika koji su profesionalno i zakonito obavljali policijske poslove u veoma izazovnoj godini, kako u pogledu složenosti i obima radnih zadataka, tako i u odnosu na epidemiološku situaciju. U jednom broju slučajeva došlo je do upotrebe hemijskih sredstava, a najveći broj takvih slučajeva zabilježen je u opštini Pljevlja. Nijesu utvrdili da je došlo do prekoračenja ovlašćenja, ali su utvrdili da policijski službenici nijesu pravilno i dosledno izvještavali o upotrebi sredstava prinude, odnosno hemijskih sredstava u konkretnim slučajevima. U izvještajnoj godini pred institucijom Zaštitnika bili su vrlo ozbiljni navodi o prekoračenju ovlašćenja u vidu primjenjivanja nedozvoljenih tehnika mučenja, a Institucija je odlučivala u tri takva predmeta. U jednom slučaju su utvrdili zlostavljanje podnosioca pritužbe. Iako u tom trenutku nijesu bili uvjereni da je do njegovog zlostavljanja došlo upotrebom elektro-šokera, Zaštitnik je izrazio zabrinutost imajući u vidu da su takvi ozbiljni navodi saopšteni našoj državi u Izvještaju CPT-ija.

U vezi sa Specijalnom bolnicom za psihijatriju u Dobroti, podsjetila je da je u jednom predmetu u 2020. godini Zaštitnik utvrdio kršenje prava na život, jer se pacijent ugušio hranom iz razloga što nije bio pod odgovarajućom brigom. Saopštila je da je Bolnica brzo postupila po preporukama Zaštitnika i uspostavila odgovarajuće protokole uz najavu da će uraditi sve što je do njih da se slične situacije ne ponove. Od 2017. Zaštitnik u svojim izvještajima ukazuje da su problemi u ovoj Ustanovi sve veći.

U raspravi su učestvovali predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović i zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković.

Poslanik Jovan Jole Vučurović smatra da je 2020. godina bila rekorder po broju kršenja ljudskih prava i sloboda i to u političkoj ravni i u kršenju vjerskih prava i sloboda. Podsjetio je na hapšenja mitropolita, vladika, sveštenstva, vjernog naroda, na maltretiranje osoba koje su učestvovala na litijama, na prebijanje ljudi u Nikšiću, Pljevljima, Andrijevici, Beranama i Herceg Novom. Takođe, podsjetio je na šikaniranje, maltretiranje, hapšenje, trovanje nevinih ljudi u Budvi koji su branili izbornu volju građana u junu 2020. Smatra i da je postojao selektivan pristup prilikom procesuiranja i hapšenja zbog navodnih kršenja epidemioloških mjera. Evidentan je selektivan pristup u postupanju 12. maja na Dan Svetog Vasilija Ostroškog u Nikšiću i u postupanju 21. maja kada je tadašnja vlast organizovala skupove zbog kojih niko nije priveden. Smatra da je postojala široka lepeza povreda osnovnih prava, ponižavanje ljudi, tortura u kojoj su direktno bili povezani policija, sudstvo, tužilaštvo i Agencija za nacionalnu bezbjednost, kao dio tadašnje vlasti. Nada se da će se brzo steći uslovi da dođe do korjenitih promjena u ovim institucijama i vjeruje da se tek nakon izmjena tužilačkih zakona može napraviti prvi korak nakon kojeg će zaštita ljudskih prava i sloboda moći da dobije puni smisao i kada će se građani moći

obraćati Zaštitniku sa uvjerenjem da će on moći da postigne nešto konkretno u obraćanju institucijama.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković je saopštio da je institucija Zaštitnika vrlo jasno, dosledno i blagovremeno intervenisala povodom navedenih dešavanja. Međutim, imali su problem nesaradnje sa onima čija prava su trebali da štite, a to je posebno bilo značajno po pitanju dešavanja u Budvi. Oglušili su se na njihove ponude da riješe određena pitanja i u Pljevljima. Sve ono što su mogli dokazati i gdje su imali saradnju stranaka, potencijalnih žrtava torture, oni su uradili. Oglašavali su se i po pitanju selektivnog postupanja, što se može vidjeti u mišljenjima Ombudsmana. Pozvao je građane Crne Gore da se obraćaju Zaštitniku, ali i da saraduju u postupku.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je informisao da je Odbor za rodnu ravnopravnost na Šestoj sjednici održanoj 4. maja 2021. godine razmotrio Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu i dostavio Mišljenje, broj 00-72/21-8/2 kojim obavještava da je Odbor u dijelu svoje nadležnosti razmotrio i jednoglasno podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu i predlaže Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, da predloži Skupštini Crne Gore da prihvati Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu.

Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa sedam glasova "za") podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2020. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u skladu sa članom 47 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U uvodnim napomenama Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, zamjenice Zaštitnika i glavna savjetnica Zaštitnika informisali su:

- da je 2020. godina donijela novi kvalitet u radu Institucije kada su sa postojećim finansijskim, tehničkim, kadrovskim resursima uspjeli održati efikasnost, s jedne strane i bolje pokrili oblasti koje su do tada bile na margini, s druge strane;
- da je institucija Zaštitnika nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje torture, institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije, mehanizam koji prati prinudno udaljenje stranaca iz Crne Gore, a ubuduće će raditi i monitoring implementacije Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom;
- da su u 2020. godini primili 1.031 pritužbu, pa su u radu imali ukupno 1.075 predmeta, što je povećanje od skoro 30% u odnosu na prethodnu godinu;
- da je od osnivanja institucije Zaštitnika u 2020. godini riješen najveći broj predmeta- čak 920 predmeta, odnosno oko 85%;

- da je povreda prava utvrđena u 289 predmeta, u 148 predmeta povreda je otklonjena u toku postupka, dok su preporuke date u 141 predmetu;
- da su u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava imali u radu 151 predmet, u oblasti prava djeteta, mladih i socijalne zaštite 176 predmeta, u oblasti zabrane diskriminacije 159 predmeta, u oblasti ostalih građanskih prava 358, dok je u oblasti prava na pravično suđenje bilo 76 predmeta;
- da su u posebnom dijelu Izvještaja opisali stanje ljudskih prava u doba pandemije virusa COVID-19;
- da su tokom izvještajne godine promijenili način rada, jer su prethodno više bili orjentisani na praćenje zakonitosti, nego na praćenje pravilnosti postupaka i akata u kojima se odlučivalo o pravima i slobodama građana, a sada iz Institucije vrlo rijetko daju mišljenja koja nijesu zasnovana na međunarodnim standardima;
- da je 2020. godinu obilježio povećan broj pritužbi u oblasti uprave, pri čemu se najveći broj njih odnosio na nemogućnost stranaka da ostvare svoja prava;
- da je primijećen porast broja pritužbi na rad i odlučivanje regionalnih komisija za obeštećenje i područnih jedinica Uprave za nekretnine u kojima je identifikovan problem dugog trajanja upravnih postupaka;
- da organi javne uprave ili nijesu svjesni ili zanemaruju činjenicu da nastavljanje sa dosadašnjom praksom nepostupanja po nalogima neposredno viših organa i nedonošenje odluka u primjerenim zakonskim rokovima, što rezultira nerazumno dugim trajanjem postupaka, može imati za posledicu vođenje postupaka u kojima bi se razmatrala odgovornost države;
- da je uočen blagi porast predmeta u kojima su se podnosioci pritužbi žalili na neobrazloženu odluku;
- da se kršenje prava na pristup sudu pojavilo kroz pitanje neuredne dostave, tj. neadekvatno dostavljanje pismena shodno eksplicitnim zakonskim odredbama, pa je Zaštitnik utvrdio da još uvijek nije na potrebnom i zadovoljavajućem nivou svijest državnih organa o važnosti pravilnog sprovođenja odredbi o dostavljanju pismena;
- da je veliki broj predmeta kad je riječ o pravosuđu završen obustavom, što je za Zaštitnika vrlo pohvalno, jer je povreda otklonjena tokom postupka;
- da rezultati postupanja po predmetima formiranim po pritužbama na rad sudova upućuju na zaključak da po pitanju dužine trajanja postupaka sudovi prepoznaju važnost blagovremenog i hitnog postupanja, uz poštovanje procesno-pravnih garancija stranaka u postupku;
- da je po pitanju neizvršenja sudskih odluka prepoznata izvjesna nesaradnja između redovnih sudova i Ustavnog suda i u tom pravcu uspostavljen je dijalog između Ustavnog i Vrhovnog suda Crne Gore, a Zaštitnik je dao preporuku da se dijalog nastavi i da se organizuju kontinuirane edukacije u smislu pojačavanja senzibiliteta sudija o obaveznosti poštovanja odluka Ustavnog suda;
- da je Zaštitnik dao preporuku Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava da razmotri mogućnost da se, u saradnji sa institucijom Zaštitnika, na bazi prihvatljivih i uporedno priznatih standarda, izmijeni Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda u pravcu potpune, jasne i precizne definicije njegove nadležnosti koja se tiče “zloupotrebe procesnih ovlašćenja” kako bi oživjela zakonska norma koja definiše ovu njegovu nadležnost;

- da je Zaštitnik dao preporuku Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava da nastavi sa postupkom izmjena Zakonika o krivičnom postupku;
- da ne postoje rokovi po kojima Tužilački savjet postupa po pritužbama zbog čega su dali preporuku Tužilačkom savjetu da blagovremeno odlučuje i da pažljivije razmatra eventualnu individualnu odgovornost državnih tužilaca po uložnim pritužbama, a posebno u situacijama očiglednog nepoštovanja rokova i ukoliko se takvo postupanje ponavlja;
- da su podnijeli inicijativu za izmjenu i dopunu Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore na način da se uvede formalno pravno sredstvo za ubrzanje postupka pred Ustavnim sudom;
- da je ostvarivanje prava djeteta na obrazovanje u prošloj godini zbog pandemije virusa COVID-19 bilo upitno i da je onlajn nastava koja nije propisana i definisana nijednim aktom izazvala niz problema kod djece, roditelja i nastavnika;
- da je u 2020. godini obilježenoj pandemijom u fokusu rada Zaštitnika bilo i mentalno zdravlje lica lišenih slobode i da su ocijenili da je bilo neophodno pojačati kontakte ovih lica sa porodicom, kao i psihološku podršku licima lišenim slobode i
- da je zaključak Zaštitnika da je Uprava policije uglavnom zadržala od ranije prepoznati stav u pogledu neprihvatanja odgovornosti čak i za očigledne propuste, opredijelivši se za solidarisanje sa pojedinim službenicima koji su postupali nezakonito, čime je bačena sjenka na veliku većinu službenika koji su profesionalno i zakonito obavljali policijske poslove u veoma izazovnoj godini, kako u pogledu složenosti i obima radnih zadatka, tako i u odnosu na epidemiološku situaciju.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača i rasprave, Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova “za”) podržao Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu.
2. Skupština Crne Gore je saglasna sa zaključkom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da je u 2020. godini zbog uticaja koronavirusa došlo do izvjesne stagnacije ljudskih prava u ekonomskoj i socijalnoj sferi. Iako se ne može govoriti o masovnim i sistemskim kršenjima ljudskih prava, bilo je očiglednih povreda u sferi ograničenja prava i sloboda, naročito ako se uzmu u obzir međunarodni standardi i način na koji se oni implementiraju u nacionalni pravni poredak, odnosno način na koji državni organi primjenjuju ove standarde na konkretan slučaj ili slučajeve.
3. Skupština upućuje pohvale instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore jer su u 2020. godini i pored otežanih uslova rada prouzrokovanih epidemiološkom situacijom i činjenice da je skoro dvije trećine zaposlenih u Instituciji bilo inficirano virusom COVID-19 uspjeli da riješe skoro 86% predmeta od 1.031 predmeta primljenih u 2020. godini, što je najveći broj primljenih predmeta u jednoj godini od osnivanja Institucije.

4. Skupština zaključuje da je 2020. godinu obilježio povećan broj pritužbi podnijetih instituciji Zaštitnika, što je rezultiralo i povećanjem obima posla u svim segmentima nadležnosti Institucije, a naročito u postupku pripreme mišljenja zbog kompleksnosti prigovora koje su građani i njihovi punomoćnici isticali, kao i primjene standarda Evropskog suda za ljudska prava i drugih međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava.
5. Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava imala u radu 151 predmet, u oblasti prava djeteta, mladih i socijalne zaštite 176 predmeta, u oblasti zabrane diskriminacije 159 predmeta, u oblasti ostalih građanskih prava 358, dok je u oblasti prava na pravično suđenje bilo 76 predmeta.
Skupština konstatuje da državni organi i organi javne uprave prepoznaju značaj ljudskih prava i svoju obavezu i interes da saraduju sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda o čemu svjedoči podatak da je u 2020. godini povreda prava otklonjena tokom ispitnog postupka u 148 od 289 slučajeva u kojima je utvrđeno da postoji povreda prava, što svjedoči o unaprijeđenoj saradnji Zaštitnika sa državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave i lokalne uprave, javnim službama i drugim nosiocima javnih ovlašćenja prilikom postupanja po zahtjevima Zaštitnika i njihovoj spremnosti da sami otklone nepravilnosti koje bi mogle dovesti do povrede ljudskih prava i sloboda.
6. Imajući u vidu da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u 2020. godini u 141 predmetu dao mišljenja sa 357 preporuka nadležnim organima i drugim subjektima za otklanjanje utvrđenih povreda prava, što predstavlja najveći broj upućenih preporuka u jednoj izvještajnoj godini, Skupština poziva nadležne organe da blagovremeno pristupe realizaciji datih preporuka.
7. Skupština Crne Gore podržava preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore date u oblasti uprave i pravosuđa, zaštite od torture, prava djeteta, mladih i socijalne zaštite i zaštite od diskriminacije, ranjivih grupa i rodne ravnopravnosti.
8. Skupština je upoznata da su se u odnosu na oblast uprave, kao i prethodnih godina, građani Zaštitniku najviše žalili na sporost, neefikasnost i teškoće u ostvarivanju prava pred organima državne uprave, organima lokalne samouprave i lokalne uprave, javnim službama i drugim nosiocima javnih ovlašćenja, da se građani osjećaju nejednakim pred zakonom, da se o njihovim pravima ne odlučuje u zakonskom roku i da usled sporosti administracije otežano ostvaruju svoja prava.
Skupština ocjenjuje da organi javne uprave ili nijesu svjesni ili zanemaruju činjenicu da nastavljanje sa dosadašnjom praksom nepostupanja po nalogima neposredno viših organa i nedonošenje odluka u primjerenim zakonskim rokovima, što rezultira nerazumno dugim trajanjem postupaka, može imati za posledicu vođenje postupaka u kojima bi se razmatrala odgovornost države.
Stoga, Skupština konstatuje da organi javne uprave još uvijek u dovoljnoj mjeri ne obezbjeđuju efikasno zaštitu prava i na zakonu zasnovanih interesa fizičkih i pravnih lica,

te da su i dalje česti slučajevi u postupanju i praksi organa javne uprave koji nijesu u skladu sa principima dobre uprave.

9. Kad je riječ o pravosuđu veliki broj predmeta je završen obustavom, što je za Zaštitnika vrlo pohvalno, jer je povreda otklonjena tokom postupka, a da rezultati postupanja po predmetima formiranim po pritužbama na rad sudova upućuju na zaključak da po pitanju dužine trajanja postupaka sudovi prepoznaju važnost blagovremenog i hitnog postupanja, uz poštovanje procesno-pravnih garancija stranaka u postupku.
U tom smislu, ohrabruje podatak da je u odnosu na rad sudova samo u jednom predmetu utvrđena povreda prava na pravično suđenje iz člana 32 Ustava Crne Gore i člana 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i to zbog neadekvatnog i neurednog dostavljanja, što ukazuje da sudovi pravilno i odgovorno shvataju značaj prava na pravično suđenje i s tim u vezi, prava na suđenje u razumnom roku, kao i da prepoznaju djelotvornost pravnih sredstava za ubrzanje postupaka.
S tim u vezi, Skupština smatra da se stanje kod kršenja prava na pristup sudu koje se pojavilo kroz pitanje neuredne dostave, tj. neadekvatno dostavljanje pismena shodno eksplicitnim zakonskim odredbama mora poboljšati, jer je Zaštitnik utvrdio da još uvijek nije na potrebnom i zadovoljavajućem nivou svijest državnih organa o važnosti pravilnog sprovođenja odredbi o dostavljanju pismena.
10. Skupština ocjenjuje da ne postoje rokovi po kojima Tužilački savjet postupa po pritužbama zbog čega podržava preporuku Zaštitnika ljudskih prava datu Tužilačkom savjetu da blagovremeno odlučuje i da pažljivije razmatra eventualnu individualnu odgovornost državnih tužilaca po uložnim pritužbama, a posebno u situacijama očiglednog nepoštovanja rokova i ukoliko se takvo postupanje ponavlja.
11. S druge strane, zapažena je izvjesna problematika u međusobnom odnosu redovnih sudova i Ustavnog suda, u smislu obaveznosti poštovanja stavova o određenim pitanjima izraženim u odlukama Ustavnog suda Crne Gore i u tom pravcu uspostavljen je dijalog između Ustavnog i Vrhovnog suda Crne Gore, a Zaštitnik je dao preporuku da se dijalog nastavi i da se organizuju kontinuirane edukacije u smislu pojačavanja senzibiliteta sudija o obaveznosti poštovanja odluka Ustavnog suda.
Skupština podržava podnesenu inicijativu institucije Zaštitnika za izmjenu i dopunu Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore na način da se uvede formalno pravno sredstvo za ubrzanje postupka pred Ustavnim sudom.
12. Skupština konstatuje da je 2020. godine zabilježen povećan broj predmeta koji se tiču ostvarivanja prava lica lišenih slobode i da je od strane ovih lica najviše pritužbi podnijeto na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS). Porast broja pritužbi je posledica redovnog prisustva predstavnika Institucije u UIKS-u i preventivnog djelovanja, kao i činjenice da je, usled epidemioloških prilika, kontakt lica sa spoljašnjim svijetom bio dodatno ograničen. Struktura pritužbi u izvještajnoj godini znatno se promijenila na šta je uticala epidemiološka situacija i iste su se uglavnom odnosile na nezadovoljstvo u ostvarivanju prava na posjete rodbine i ostvarivanju kontakta sa njima.

Za pohvalu je činjenica da je unaprijeđen sistem rješavanja problema na osnovu saradnje, dostupnosti, poštovanja i povjerenja između Zaštitnika i Uprave UIKS-a, što je rezultiralo da se većina zahtjeva, problema i nepravilnosti rješava efikasno, bez nepotrebnih formalnosti i dugih postupaka.

13. Skupština ocjenjuje da je pandemija izazvana virusom COVID-19 uticala na ostvarivanje prava djeteta u cjelini, a posebno na ostvarivanje prava na obrazovanje i produbljivanje razlika dostupnosti obrazovanja za različite kategorije djece.

Ovo iz razloga što je ostvarivanje prava djeteta na obrazovanje u prošloj godini zbog pandemije virusa COVID-19 bilo upitno jer je onlajn nastava, koja nije propisana i definisana nijednim aktom, izazvala niz problema kod djece, roditelja i nastavnika.

Takodje, organizovanje onlajn nastave iziskivalo je obezbjeđivanje informaciono-tehničkih uslova što je zahtijevalo dodatna finansijska sredstva zbog čega su naročito bila pogođena djeca iz ruralnih sredina, djeca marginalizovanih grupa i djeca sa smetnjama u razvoju.

Učestalo smjenjivanje mjera koje su se odnosile na organizaciju nastave proizvodilo je neizvjesnost kako kod djece i roditelja, tako i kod nastavnika koji su takođe bili suočeni sa nizom izazova u realizovanju nastavnog procesa.

14. Skupština konstatuje da je tokom 2020. zabilježen trend rasta pritužbi u oblasti zaštite od diskriminacije, kao i veći broj pokrenutih postupaka po sopstvenoj inicijativi Zaštitnika, prisustvo na promotivnim aktivnostima, skupovima i obukama, uz značajno prisustvo u medijima, što je uticalo i na povećanje vidljivosti i jačanje povjerenja građana u Instituciju. S obzirom da još uvijek postoji određen stepen nepoznavanja pravnog pojma diskriminacije, Skupština preporučuje Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore da kroz promotivne aktivnosti nastavi sa edukacijom zaposlenih u organima javne vlasti koji odlučuju u postupcima ostvarivanja ljudskih prava i sloboda i djeluju na zaštiti od diskriminacije.

15. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.

16. Skupština će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Odbor za ljudska prava i slobode se upoznao sa Mišljenjem Odbora za rodnu ravnopravnost o razmatranju Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu, broj 00-72/21-8/2 EPA 168 XXVII od 4. maja 2021. godine.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Vladimir Dobričanin, član Odbora.

TREĆA TAČKA- GODIŠNJI IZVJEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE ZA 2019. GODINU

Uvodno obrazloženje Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu dala je glavna savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Mirjana Radović.

Osvrnula se na materijalne uslove prostorija za zadržavanje i procesne garancije protiv zlostavljanja. Materijalni uslovi se vrlo sporo mijenjaju i unapređuju, pa Zaštitnik u pojedinim prostorijama centara bezbjednosti primjećuje iste nedostatke još od 2015. godine. Saopštila je da postoji neujednačena praksa između centara i odjeljenja bezbjednosti u obezbjeđivanju procesnih garancija protiv zlostavljanja. S tim u vezi, dali su preporuke da se o lišenju slobode određenog lica bez izuzetka obavijesti njegov branilac i članovi porodice. Takođe, svakom licu na sopstveni zahtjev ili ako za to ispunjava zakonske uslove treba obezbijediti nalaz ljekara. U vezi sa infrastrukturnim problemima u UIKS-u, i pored određenog napretka, i dalje ostaju značajni problemi. Podsjetila je da je Evropski sud za ljudska prava u dvije presude u odnosu na Crnu Goru ustanovio da je došlo do povrede člana 3 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda jer su se lica nalazila u istražnom zatvoru u lošim materijalnim uslovima i uslovima prenatrpanosti. Izostatak namjere da se krše nečija prava ne izvinjava državu od odgovornosti, kao ni argument da nema finansijskih sredstava na šta ukazuje Evropski sud za ljudska prava. U Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti i dalje nedostaje odgovarajući kadar i nema suštinske namjere da se rješava višedecenijski problem tzv. socijalnih pacijenata. Ministarstvo godinama donosi strategije, a da se iste ne sprovode i evaluiraju adekvatno.

U raspravi su učestvovali direktor Uprave za izvršenje krivičnih sankcija Milan Tomić i predstavnica Uprave policije Ljilja Đonaj.

Direktor Uprave za izvršenje krivičnih sankcija Milan Tomić je informisao da u kontinuitetu rade na unapređenju smještajnih kapaciteta, renovirane su sve karaule i stvoreni pristojni uslovi za rad službenika. Po pitanju zdravstvene zaštite, prethodna godina je bila veoma izazovna. Imaju dva psihijatra u Spužu i trećeg u Bijelom Polju i napravljen je značajan iskorak u pružanju ove vrste zdravstvenih usluga. Takođe, sklopili su ugovor sa desetak ljekara specijalista koji povremeno dolaze u UIKS i pružaju zdravstvenu zaštitu. Ojačali su i medicinsko osoblje. Ponekad postoje pojedinačni propusti u medicinskoj dokumentaciji. Jedna od sugestija je bila izgradnja zida oko Zatvora za kratke kazne, što je realizovano, ali nije ispunjena preporuka koja se odnosi na obezbjeđivanje prostorije za vjerske potrebe zatvorenika, što ne znači da oni ne ostvaruju pravo na vjerski život. U jednom dijelu zatvora su uspjeli da opredijele prostoriju, ali negdje je to fizički i tehnički nemoguće. Broj službenika je jedan od ključnih problema u UIKS-u. Od 661 mjesta po važećem aktu o sistematizaciji, trenutno je popunjeno 504 stalno zaposlenim službenicima, ali imaju i jedan broj lica angažovanih po ugovoru o djelu i privremenim i povremenim poslovima. U oktobru 2020. godine počeo je sa radom Zatvor za maloljetnike kao savremeni objekat koji ispunjava sve standarde. Saopštio je da su realizatori tretmana u određenoj mjeri oslobođeni dodatnog administrativnog posla i smanjeni su kolektivi po jednom realizatoru tretmana. Sada imaju samo jedan kolektiv sa 51 zatvorenikom, drugi je sa 47 zatvorenika, šest kolektiva je sa manje od 40 i četiri kolektiva sa manje od 30 zatvorenika, što utiče i na kvalitet rada sa njima. Prema povratnicima treba sprovoditi posebne mjere. Kroz program Horizontalna podrška zemljama Zapadnog Balkana vrši se standardizacija sledećih programa tretmana: program za počiniocce krivičnih djela sa elementima nasilja i nasilja u porodici, za rad sa zavisnicima od prihoaktivnih supstanci, grupni rad sa zavisnicima od alkohola, za počiniocce seksualnih delikata, za maloljetnike, za duge kazne, predotpusni programi i trening socijalnih vještina. U narednih

mjesec dana očekuju da u saradnji sa Savjetom Evrope bude izrađen priručnik koji će sadržati sve navedene programe. Pomenuo je i da NVO „Juventas“ sprovodi projekat koji se odnosi na postpenalnu podršku zatvorenima. Samo Paviljon C i Disciplinsko odjeljenje nemaju posebne prostorije za službenike tretmana. COVID-19 je značajno uticao na rad UIKS-a i bilo je dosta službenika i zatvorenika koji su imali virus. Zatvorenima su omogućili dodatnu komunikaciju sa porodicama, putem viber i video poziva i oni su dosta dobro prihvatili sve mjere i zabrane koje su se odnosile na sprečavanje širenja virusa. Zaključio je da je vrlo zadovoljan odnosom Zaštitnika prema UIKS-u, njegovim preporukama i naglasio da redovno izvještavaju o njihovoj realizaciji.

Predstavnica Uprave policije Ljilja Đonaj je informisala da je Uprava policije posvećena ispunjavanju preporuka NPM-a i da Zaštitnika doživljavaju kao partnera u zajedničkoj misiji. Preporuke Zaštitnika se u većem dijelu poklapaju sa preporukama Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) i Komiteta UN protiv torture (CAT). Nastoje da u svim aspektima poboljšaju tretman lica lišenih slobode, što je navedeno i u Izvještaju CPT-ija iz 2017. godine. Takođe, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima nastoje da unaprijede materijalne uslove u prostorijama za zadržavanje. U kontinuitetu ulažu značajne napore na izgradnji policijske kulture koja ne prihvata solidarisanje sa službenicima koji neprofesionalno postupaju i u saradnji sa Policijskom akademijom sporovode relevantne obuke. Međunarodne organizacije im pružaju značajnu podršku u procesu reforme sistema bezbjednosti. Broj navoda o zlostavljanju od strane policijskih službenika ne pokazuje zlostavljanje kao sistemsku pojavu, već je riječ o pojedinačnim slučajevima. U cilju realizacije preporuka CPT-ija dostavljena je instrukcija o sprovođenju preporuka i sačinjen je plan djelovanja o čijoj realizaciji se redovno izvještava. Donijeta je odluka da se imenuje starješina za saradnju Uprave policije sa građanskim nadzorom policije, što se pokazalo kao veoma praktično, jer se time daje doprinos smanjenju torture, zlostavljanja i nultoj toleranciji na bilo koju prekomjernu upotrebu sile. Uprava policije će i ubuduće preduzimati niz aktivnosti na unapređenju položaja lica lišenih slobode i na realizaciju svih preporuka, zaključila je Đonaj.

Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova "za") podržao Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE ZA 2019. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu, koji je, u skladu sa članom 48 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br. 42/11 i 32/14) i Zakonom o potvrđivanju Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka („Službeni list Crne Gore“- Međunarodni ugovori, broj 9/08), Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U uvodnim napomenama glavna savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u Sektoru za zaštitu od zlostavljanja, bezbjednost i Nacionalni preventivni mehanizam informisala je:

- da se materijalni uslovi u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode vrlo sporo mijenjaju i unapređuju, pa Zaštitnik u pojedinim prostorijama centara i odjeljenja bezbjednosti primjećuje iste nedostatke još od 2015. godine;

- da postoji neujednačena praksa između centara i odjeljenja bezbjednosti u obezbjeđivanju procesnih garancija protiv zlostavljanja;

- da je Zaštitnik dao preporuke da se o lišenju slobode određenog lica bez izuzetka obavijesti njegov branilac i članovi porodice i da se svakom licu na sopstveni zahtjev ili ako za to ispunjava zakonske uslove obezbijedi nalaz ljekara;

- da i pored određenog napretka u rješavanju infrastrukturnih problema u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija i dalje ostaju značajni problemi, uz podsjećanje da je Evropski sud za ljudska prava u dvije presude u odnosu na Crnu Goru ustanovio da je došlo do povrede člana 3 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, jer su se lica nalazila u istražnom zatvoru u lošim materijalnim uslovima i uslovima prenatrpanosti;

- da izostatak namjere da se krše nečija prava ne izvinjava državu od odgovornosti, kao ni argument da država ne raspolaže finansijskim sredstavima na šta ukazuje Evropski sud za ljudska prava i

- da u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti i dalje nedostaje odgovarajući kadar i nema suštinske namjere da se rješava višedecenijski problem tzv. socijalnih pacijenata.

Nakon uvodnih napomena predstavnice predlagača i rasprave, Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova “za”) podržao Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu.
2. Skupština konstatuje da je u 2019. godini Zaštitnik formirao 115 predmeta koji su se odnosili na prava lica lišenih slobode, od čega 105 po pritužbama, dok je deset postupaka pokrenuto po sopstvenoj inicijativi. Pritužbe su se odnosile na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (78), Uprave policije (16), Specijalne bolnice za psihijatriju u Kotoru (4), Vojne policije Vojske Crne Gore (1), organ nije određen (1) i sudove opšte nadležnosti (15), dok je Zaštitnik po sopstvenoj inicijativi, a povodom informacija iz medija, od nevladinih organizacija ili na drugi način formirao predmete koji su se odnosili na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (3), Uprave policije (6) i Specijalne bolnice za psihijatriju u Kotoru (1), dok je iz prethodne godine prenešen jedan predmet koji se odnosio na Upravu policije- Centar bezbjednosti Podgorica.
3. Skupština Crne Gore podržava preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućene: Ministarstvu unutrašnjih poslova, Upravi policije, odnosno pojedinim centrima i odjeljenjima bezbjednosti, Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, Odjeljenju za psihijatriju

i upravi Opšte bolnice u Bijelom Polju, Odjeljenju za psihijatriju i upravi Opšte bolnice u Nikšiću, Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Dobroti, JU Centar „Ljubović“ i JU Zavod „Komanski most“.

4. Skupština pozdravlja prikazivanje stepena ispunjenosti preporuka Zaštitnika sadržanih u prethodnim izvještajima Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, što Skupštini i nadležnom Odboru za ljudska prava i slobode omogućava da, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, prate stanje u ovoj oblasti.
Imajući u vidu da je Zaštitnik obavijestio da još uvijek postoji određeni broj preporuka iz prethodnih godina koje nijesu realizovane, Skupština poziva nadležne subjekte da intenziviraju aktivnosti i ulože dodatne napore u njihovoj implementaciji.
5. Za pohvalu je nastavak profesionalne saradnje i partnerski odnos Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i nadležnih institucija u oblasti zaštite prava lica lišenih slobode, čime se doprinosi unapređenju stanja u ovoj oblasti.
6. Kada je riječ o zatvorskom sistemu, Skupština smatra da bi praksa detaljnog i ažurnog vođenja dokumentacije o svim aktivnostima tokom izdržavanja kazne trebala biti primijenjena u svim organizacionim jedinicama Uprave za izvršenje krivičnih sankcija s obzirom da na jednak način nije ustanovljena kod svih.
Problem i dalje predstavljaju aktivnosti zatvorenika – nedovoljan broj radno angažovanih i nedovoljna uključenost u obuke i tretmanske aktivnosti zbog čega vrijeme u zatvoru većinom provode nestrukturisano. Iako je pohvalno što je značajan broj aktivnosti realizovan kroz projekte sa civilnim sektorom, u narednom periodu potrebno je obezbijediti održivost i kontinuitet aktivnosti usmjerenih na resocijalizaciju.
S obzirom da je kvalitet medicinske dokumentacije koju izdaju ljekari Uprave za izvršenje krivičnih sankcija povremeno loš, jer nedostaje bliže opisivanje tjelesnih povreda, a u izolovanim slučajevima zabilježeno je potpuno zanemarivanje opisa i dijagnostifikovanja velikog broja jasno vidljivih povreda kod zatvorenika za koje su postojali navodi da su fizički zlostavljani od strane zatvorskih čuvara, Skupština ukazuje da je u narednom periodu neophodno riješiti uočene propuste.
7. Skupština smatra značajnim aktivnosti koje Uprava za izvršenje krivičnih sankcija u kontinuitetu preduzima na unapređenju materijalnih uslova i prava lica lišenih slobode. Značajan iskorak je napravljen u pružanju zdravstvene zaštite, jer u Zatvoru u Spužu rade dva psihijatra, a treći u Zatvoru u Bijelom Polju, dok je sklopljen ugovor i sa desetak ljekara specijalista koji povremeno dolaze u Upravu za izvršenje krivičnih sankcija i pružaju zdravstvenu zaštitu licima lišenim slobode kao i ostalim građanima, a ponekad i sa kraćim čekanjima na pregled.
Takođe, važnim ocjenjuje aktivnosti na unapređenju smještajnih kapaciteta, renoviranje svih karaula i unapređenje uslova rada službenika.

8. Skupština konstatuje da je nedovoljan broj službenika jedan od ključnih problema u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, jer je od 661 mjesta utvrđenog važećim aktom o sistematizaciji, stalno zaposlenim službenicima trenutno popunjeno 504, dok je jedan broj lica angažovan po ugovoru o djelu i privremenim i povremenim poslovima.
- Skupština konstatuje da su realizatori tretmana, u skladu sa preporukom Zaštitnika, u određenoj mjeri oslobođeni dodatnog administrativnog posla i da su smanjeni kolektivi po jednom realizatoru tretmana, kao i da se kroz program Horizontalna podrška zemljama Zapadnog Balkana vrši standardizacija većeg broja programa tretmana za koje će u saradnji sa Savjetom Evrope biti izrađen i priručnik.
9. Skupština konstatuje da se materijalni uslovi u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode vrlo sporo mijenjaju i unapređuju, jer Zaštitnik u pojedinim prostorijama centara i odjeljenja bezbjednosti godinama primjećuje iste nedostatke, što je prepoznato i od Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja koji u svom Izvještaju Vladi Crne Gore o posjeti Crnoj Gori, realizovanom od 9. do 16. oktobra 2017. godine, objavljenom 7. februara 2019. navodi da se materijalni uslovi u policijskim stanicama nijesu poboljšali od 2013. godine i da mnoge ćelije još uvijek nijesu pogodne za zadržavanje lica do 72 sata zbog strukturnih nedostataka, kao što su loš pristup prirodnom svjetlu, neadekvatna ventilacija, loši higijenski uslovi i neredovno snabdijevanje hranom pritvorenih lica.
- S obzirom da postoji neujednačena praksa između centara i odjeljenja bezbjednosti u obezbjeđivanju procesnih garancija protiv zlostavljanja, Skupština poziva nadležne organe na realizaciju preporuka Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture i Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, kako bi se uočeni problemi riješili i stanje u ovom segmentu unaprijedilo.
- Imajući u vidu da je Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja preporučio da ministar unutrašnjih poslova pošalje snažnu poruku da je zlostavljanje pritvorenih lica nezakonito, neprofesionalno i da će biti predmet odgovarajućih sankcija, te da ovu poruku treba ponavljati u odgovarajućim intervalima na nivou regionalnih policijskih uprava i da nadležni organi treba da osiguraju sprovođenje efikasne istrage svih navoda o zlostavljanju, a da rukovodioci budu odgovorni shodno njihovim nadležnostima za rukovođenje, Skupština zaključuje da je neophodno preduzimati kontinuirane aktivnosti na podizanju svijesti i policijske kulture, kao i na edukaciji policijskih službenika o poštovanju ljudskih prava lica lišenih slobode.
10. Iako su u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru preduzete određene aktivnosti na poboljšanju stanja, Skupština ocjenjuje da je stanje u ovoj Bolnici i dalje nezadovoljavajuće, jer su ukupni uslovi loši zbog manjka medicinskog osoblja, loših materijalnih uslova i prenatrpanosti, kojoj dodatno doprinosi veliki broj socijalnih pacijenata čiji status se godinama ne rješava od strane nadležnih ministarstava i Specijalne bolnice za psihijatriju.
- U vezi sa prebukiranošću kapaciteta Specijalne bolnice za psihijatriju u Kotoru, Zaštitnik kao Nacionalni preventivni mehanizam ukazuje da bi trebalo naći način i iskoristiti nepopunjene kapacitete drugih psihijatrijskih klinika i odjeljenja u Crnoj Gori koji se nalaze u Podgorici, Bijelom Polju i Nikšiću s obzirom da su kapaciteti klinike u

Podgorici 40, odjeljenja u Bijelom Polju – sedam, a u Nikšiću 26 kreveta za smještaj pacijenata i isti nijesu bili popunjeni.

Takođe, osoblje mora imati adekvatnu obuku za rad u psihijatrijskim bolnicama i tretman psihijatrijskih pacijenata, zbog čega je važno da se ovoj temi posveti dužna pažnja i da svi odgovorni pojedinci i nadležni organi kontinuirano rade na unapređenju statusa psihijatrijskih pacijenata, ali i jačanju administrativnih stručnih kapaciteta.

11. Skupština zahtijeva od Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da prilikom sačinjavanja i podnošenja Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2020. godinu prikaže u kom stepenu su ispoštovane preporuke Zaštitnika sadržane u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu i preostale nerealizovane preporuke iz prethodnih godišnjih izvještaja.
12. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih nadležnim organima, sadržanih u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2019. godinu, kao i realizaciju ovog Zaključka.
13. Skupština Crne Gore će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Upravi policije, Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, Kancelariji za evropske integracije, Delegaciji Skupštine Crne Gore u Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Srđan Pavićević, član Odbora.

ČETVRTA TAČKA- IZVJEŠTAJ O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJAMA ZA 2019. GODINU

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović je podsjetio da je predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u skladu sa članom 62 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i članom 43 stav 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama 27. marta 2020. dostavio Skupštini Crne Gore Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godinu. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 26. saziva na 58. sjednici, održanoj 10. juna 2020. godine razmotrio je Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godini i podnio Skupštini Crne Gore 26. saziva Izvještaj sa Predlogom zaključka (u 10 tačaka). Međutim, krajem 26. saziva Skupština Crne Gore nije razmotrila Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godini, pa je isti Izvještaj dostavljen Skupštini Crne Gore 27. saziva na razmatranje i usmjeren Odboru za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 27. saziva, kao nadležnom odboru.

Uvodno obrazloženje Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godinu dali su predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Sreten Radonjić i direktor Agencije Ivan Medojević.

Predsjednik Savjeta Agencije Sreten Radonjić je saopštio da u 2019. godini nijesu bili na funkcijama koje sada obavljaju, ali su u skladu sa zakonskom obavezom podnijeli Izvještaj. Podsjetio je da su međunarodne i druge institucije ukazivale da Agencija još nije zaokružila kadrovske kapacitete, da raspolaže nedovoljnim budžetom da bi se to postiglo i da se naše zakonodavstvo u ovoj oblasti mora uskladiti sa evropskim. Ocijenio je da je djelovanje Agencije veoma važno u zaštiti ljudskih prava i sloboda. Istakao je da će im biti potrebna i podrška Odbora u usaglašavanju našeg zakonodavstva sa evropskom regulativnom u ovoj oblasti i podsjetio da je u trećem kvartalu ove godine Vlada planirala utvrđivanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, a u četvrtom kvartalu Predloga zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Saopštio je da predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama intenzivno rade kao članovi radnih grupa koje su formirala resorna ministarstva u cilju pripreme navedenih predloga zakona.

Direktor Agencije Ivan Medojević je informisao da je u 2019. godini izvršeno 118 nadzora u oblasti zaštite ličnih podataka i da je dostavljeno 118 evidencija zbirki ličnih podataka, od strane 40 rukovalaca. U skladu sa zakonskom obavezom Agencija vodi registar evidencija o zbirkama ličnih podataka i 31. decembra 2019. u registru je bilo evidentirano 1.985 evidencija zbirki ličnih podataka i 665 rukovalaca. U oblasti slobodnog pristupa informacijama tokom 2019. Agencija je primila 3.518 žalbi, što onih koje se odnose na ćutanje administracije, što žalbi radi poništaja rješenja prvostepenih organa. Evidentna je zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama, jer su tokom 2019. godine jedna nevladina organizacija i jedno fizičko lice izjavili oko 1.600 žalbi prema četiri organa koji su bili onemogućeni da odluče po tako velikom broju zahtjeva. I ranije je ukazivano na činjenicu da određeni pojedinci podnošenjem ovakvih zahtjeva sebi obezbjeđuju egzistenciju dugi niz godina. Predlagali su da se poveća rok za odlučivanje po žalbama na 30 dana i da se taj rok računa od dana kada se Agenciji dostavi cjelokupna dokumentacija od strane prvostepenih organa. Očekuje da će u narednom periodu imati komunikaciju sa ministarstvima i da će moći da daju predloge i sugestije za planirane izmjene zakona koji regulišu ovu oblast.

U raspravi su učestvovali poslanik Jovan Jole Vučurović i predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Sreten Radonjić.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je saopštio da je i u prošlom sazivu Demokratski front oštro kritikovao rad ove Agencije, a naročito od kada je za predsjednika Savjeta imenovan Sreten Radonjić. Smatra da se radi o Agenciji koja je klasična partijska ispostava Demokratske partije socijalista i jedan od mehanizama koji je služio za obračun sa tadašnjom opozicijom, što je rađeno i tokom prethodnih parlamentarnih izbora kada je na udaru Agencije bila koalicija "Za budućnost Crne Gore". Smatra da je Radonjić jedan od simbola zarobljene države i institucija, te da Crna Gora ne može ići naprijed dok se ne izvrši demontaža bivšeg režima i dok se sa važnih pozicija ne smijene kadrovi bivšeg režima. Predložio je članovima Odbora da glasaju protiv Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. i za 2020. godinu.

Predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Sreten Radonjić je saopštio da nije imao namjeru da se na sjednici Odbora upušta u političke ocjene, kao što je to uradio Predsjednik Odbora, što je njegovo pravo. Smatra da poslanici griješe ukoliko su na sjednicu došli sa predubjeđenjem da glasaju "protiv" Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. i 2020. godinu, a da nijesu čuli ni rezultate rada Agencije. Naglasio je da nikada nije radio protiv bilo koje partije ili koalicije, već isključivo u skladu sa zakonom. Agencija za sprječavanje korupcije kojom je prethodno rukovodio je imala jasan stav i prikupljene dokaze za to što su predstavnici partije kojoj pripada poslanik

Vučurović u određenim momentima kršili određene zakonske procedure u prikupljanju sredstava u predizbornoj kampanji. Saopštio je da nije primjereno da se na Odboru govori gdje ko treba da bude i na kojoj funkciji, uz opasku da ni predsjednik Odbora možda ne bi trebalo da bude na toj funkciji.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je saopštio da je sud drugačije odlučio u vezi sa prikupljanjem sredstava u izbornoj kampanji.

Odbor jednoglasno (sa 0 glasova “za”, sedam glasova “protiv” i 0 glasova “uzdržanih”) nije podržao Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJA ZA 2019. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godinu.

U uvodnim napomenama predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i direktor Agencije informisali su:

- da u 2019. godini nijesu bili na funkcijama koje sada obavljaju, ali su u skladu sa zakonskom obavezom podnijeli Izvještaj;

- da je djelovanje Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama veoma važno u zaštiti ljudskih prava i sloboda;

- da su međunarodne i druge institucije ukazivale da Agencija još nije zaokružila kadrovske kapacitete, da raspolaže nedovoljnim budžetom za postizanje istog i da se naše zakonodavstvo u ovoj oblasti mora uskladiti sa evropskim;

- da će im biti potrebna podrška Odbora za ljudska prava i slobode u usaglašavanju našeg zakonodavstva sa evropskom regulativnom u ovoj oblasti i da je u trećem kvartalu 2021. godine Vlada Crne Gore planirala utvrđivanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, a u četvrtom kvartalu Predloga zakona o zaštiti podataka o ličnosti;

- da predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama intenzivno rade kao članovi radnih grupa koje su formirala resorna ministarstva u cilju pripreme navedenih predloga zakona;

- da je u 2019. godini izvršeno 118 nadzora u oblasti zaštite ličnih podataka i da je dostavljeno 118 evidencija zbirki ličnih podataka, od strane 40 rukovalaca;

- da Agencija u skladu sa zakonskom obavezom vodi registar evidencija o zbirkama ličnih podataka i da je 31. decembra 2019. u registru bilo 1.985 evidencija zbirki ličnih podataka i 665 rukovalaca;

- da je tokom 2019. u oblasti slobodnog pristupa informacijama Agencija primila 3.518 žalbi, što onih koje se odnose na ćutanje administracije, što žalbi radi poništaja rješenja prvostepenih organa;

- da je evidentna zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama, jer su tokom 2019. godine jedna nevladina organizacija i jedno fizičko lice izjavili oko 1.600 žalbi prema četiri organa koji su onemogućeni da odluče po tako velikom broju zahtjeva, na šta je i ranije ukazivano jer određeni pojedinci podnošenjem ovakvih zahtjeva sebi obezbjeđuju egzistenciju dugi niz godina;
- da su predlagali da se poveća rok za odlučivanje Agencije po žalbama na 30 dana i da se računa od dana kada se Agenciji dostavi cjelokupna dokumentacija od strane prvostepenih organa i
- da očekuje da će u narednom periodu imati komunikaciju sa ministarstvima i da će moći da daju predloge i sugestije za planirane izmjene zakona koji regulišu ovu oblast.

U raspravi Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je saopštio da je i u prošlom sazivu Skupštine Demokratski front oštro kritikovao rad ove Agencije, a naročito od kada je za predsjednika Savjeta imenovan Sreten Radonjić. Smatra da se radi o Agenciji koja je klasična partijska ispostava Demokratske partije socijalista i jedan od mehanizama koji je služio za obračun sa tadašnjom opozicijom, što je rađeno i tokom prethodnih parlamentarnih izbora kada je na udaru Agencije bila koalicija “Za budućnost Crne Gore”. Smatra da je predsjednik Savjeta Radonjić jedan od simbola zarobljene države i institucija, te da Crna Gora ne može ići naprijed dok se ne izvrši demontaža bivšeg režima i dok se sa važnih pozicija ne smijene kadrovi bivšeg režima. Predložio je članovima Odbora da glasaju protiv Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. i 2020. godinu.

Predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je saopštio da nije imao namjeru da se na sjednici Odbora upušta u političke ocjene, kao što je to uradio Predsjednik Odbora, što je njegovo pravo. Smatra da poslanici griješe ukoliko su na sjednicu došli sa predubjeđenjem da glasaju protiv Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. i 2020. godinu, a da nijesu upoznati ni sa rezultatima rada Agencije. Naglasio je da nikada nije radio protiv bilo koje partije ili koalicije, već isključivo u skladu sa zakonom. Agencija za sprječavanje korupcije kojom je prethodno rukovodio imala je jasan stav i prikupljene dokaze da su predstavnici partije kojoj pripada poslanik Vučurović u određenim momentima u prikupljanju sredstava u predizbornoj kampanji kršili određene zakonske procedure. Mišljenja je da nije primjereno da se na Odboru govori gdje ko treba da bude i na kojoj funkciji, uz opasku da ni Predsjednik Odbora možda ne bi trebalo da bude na toj funkciji.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je saopštio da je sud drugačije odlučio u vezi sa prikupljanjem sredstava u izbornoj kampanji.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagачa i rasprave, Odbor jednoglasno (sa sedam glasova “protiv”) nije podržao Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godinu i odlučio je da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

Ne prihvata se Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2019. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Jovan Jole Vučurović, predsjednik Odbora.

PETA TAČKA- IZVJEŠTAJ O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJAMA ZA 2020. GODINU

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je podsjetio da je predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u skladu sa članom 62 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i članom 43 stav 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama 30. marta 2021. dostavio Skupštini Crne Gore Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2020. godinu.

Uvodno obrazloženje Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2020. godinu dao je predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Sreten Radonjić.

Predsjednik Savjeta Agencije Sreten Radonjić je saopštio da je Agencija u 2020. godini imala mnogo više posla nego u 2019. i da se broj zahtjeva prema Agenciji u oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama iz godine u godinu povećava. To može da ukaže na dvije stvari - da građani, nevladine organizacije, političke partije i drugi zainteresovani subjekti žele pravovremen i tačan pristup informacijama, a sa druge strane, jasno je da postoji zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama, jer je od 4.500 zahtjeva u 2020. godini skoro 80% bilo od jedne nevladine organizacije i fizičkog lica, o čemu će se više razgovarati prilikom najavljenih izmjena zakona. Agencija nema nadležnost za izdavanje prekršajnog naloga za organe vlasti koji ne poštuju rokove i pravovremeno i na način na koji stranka traži ne dostavljaju tražene informacije, što bi trebalo riješiti u predstojećem periodu.

Odbor jednoglasno (sa 0 glasova “za”, sedam glasova “protiv” i 0 glasova “uzdržanih”) nije podržao Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2020. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJA ZA 2020. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2020. godinu.

U uvodnim napomenama predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama informisao je:

- da je Agencija u 2020. godini imala mnogo više posla nego u 2019. i da se broj zahtjeva prema Agenciji iz godine u godinu povećava, što može ukazati na dvije stvari – prvo, da građani, nevladine organizacije, političke partije i drugi zainteresovani subjekti žele pravovremen i tačan pristup informacijama, a sa druge strane, jasno je da postoji zloupotreba prava na slobodan pristup informacijama, jer je od 4.500 zahtjeva u 2020. godini skoro 80% bilo od jedne nevladine organizacije i fizičkog lica, o čemu će se više razgovarati prilikom najavljenih izmjena zakona i

- da Agencija nema nadležnost za izdavanje prekršajnog naloga za organe vlasti koji ne poštuju rokove i pravovremeno i na način na koji stranka traži ne dostavljaju tražene informacije, što bi trebalo riješiti u predstojećem periodu.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača Odbor jednoglasno (sa sedam glasova "protiv") nije podržao Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2020. godinu i odlučio je da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

Ne prihvata se Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2020. godinu.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Jovan Jole Vučurović, predsjednik Odbora.

ŠESTA TAČKA- IZVJEŠTAJ O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2019. GODINU

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović je podsjetio da je 26. marta 2020. godine Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava podnio Skupštini Izvještaj o radu za 2019. godinu u skladu sa članom 36s Zakona o manjinskim pravima i slobodama kojim je propisano da Fond podnosi godišnji izvještaj o svom radu Skupštini, najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, što je Fond ispoštovao. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 26. saziva na 60. sjednici, održanoj 18. juna 2020. godine razmotrio je Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu i podnio Skupštini Crne Gore 26. saziva Izvještaj sa Predlogom zaključka (u osam tačaka). Međutim, krajem 26. saziva Skupština Crne Gore nije razmotrila Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu, pa je isti Izvještaj dostavljen Skupštini Crne Gore 27. saziva na razmatranje i usmjeren Odboru za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore 27. saziva, kao nadležnom odboru.

Uvodno obrazloženje Izvještaja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu dao je direktor Fonda Emir Dacić. Podsjetio je da je Fond osnovan radi podrške aktivnostima značajnim za očuvanje nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta. Fond svake godine raspisuje konkurs za raspodjelu sredstava. U 2019. godini su izvršene dvije raspodjele sredstava od ukupno 984.847 eura za 189 projekata. Stručnoj službi Fonda obezbijeđeno je usavršavanje za monitoring i evaluaciju projekata, a nakon završetka obuke službenici su počeli primjenu nove metodologije evaluacije koja podrazumijeva davanje ocjene od 1-5. Ocjena podrazumijeva prvenstveno stepen uspješnosti realizacije projekata, ali i ocjenu narativnog izvještaja i stepen validnosti finansijske dokumentacije, odnosno u kojoj mjeri su ispoštovane odredbe ugovora koje korisnici sredstava potpisuju sa Fondom. U Izvještaju je dat prikaz konkretnih proizvoda nastalih realizacijom projekata podržanih od strane Fonda, pri čemu značajan dio projekata, naročito iz druge raspodjele sredstava u 2019. godini, tada još nije bio ni

započeo sa realizacijom jer je odluka o raspodjeli sredstava donešena krajem novembra nakon čega je uslijedila pandemija izazvana virusom COVID-19.

Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova „za”) podržao Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2019. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

U uvodnim napomenama direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava saopštio je:

- da je Fond osnovan radi podrške aktivnostima značajnim za očuvanje nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u oblasti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta;

- da Fond svake godine raspisuje konkurs za raspodjelu sredstava i da su u 2019. izvršene dvije raspodjele sredstava od ukupno 984.847 eura za 189 projekata;

- da je Stručnoj službi Fonda obezbijeđeno usavršavanje za monitoring i evaluaciju projekata, a nakon završetka obuke službenici su počeli primjenu nove metodologije evaluacije koja podrazumijeva davanje ocjene od 1-5, pri čemu ocjena podrazumijeva prvenstveno stepen uspješnosti realizacije projekata, ali i ocjenu narativnog izvještaja i stepen validnosti finansijske dokumentacije, odnosno u kojoj mjeri su ispoštovane odredbe ugovora koje korisnici sredstava potpisuju sa Fondom;

- da je u Izvještaju dat prikaz konkretnih proizvoda nastalih realizacijom projekata podržanih od strane Fonda, pri čemu značajan dio projekata, naročito iz druge raspodjele sredstava u 2019. godini, tada još nije bio ni započeo sa realizacijom, jer je odluka o raspodjeli sredstava donešena krajem novembra nakon čega je uslijedila pandemija izazvana virusom COVID-19.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagача Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova „za”) podržao Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu.

2. Skupština Crne Gore ocjenjuje da Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava od svog osnivanja značajno doprinosi očuvanju i razvoju nacionalnih, etničkih, kulturnih, vjerskih i jezičkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.
3. Skupština Crne Gore ocjenjuje da je primjena Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, donesenog 2017. godine, kojim je, između ostalog, reformisan rad Fonda u cilju sprečavanja objektivno mogućeg konflikta interesa i uvedena dvostepenost u odlučivanje o projektima, doprinijela sprovođenju kvalitetnijih raspodjela sredstava Fonda koje su realizovane u decembru 2018. kada je izvršena raspodjela 755.293 eura za 97 projekata, u 2019. kada su izvršene dvije raspodjele od ukupno 984.847 eura za 189 projekata i u 2020. godini kada je donesena odluka o raspodjeli 1.128.315,60 eura za finansiranje 196 projekata.
O vidljivom napretku i transparentnosti raspodjele sredstava Fonda svjedoče informacije da se na veb sajtu Fonda objavljuju neophodni podaci i da postoje jasne, razrađene procedure i pravila čime se smanjuje mogućnost zloupotrebe.
4. Skupština pozdravlja aktivnosti Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava preduzete na monitoringu i evaluaciji projekata koje zaposleni u stručnoj službi Fonda, kojima je shodno članu 36đ Zakona o manjinskim pravima i slobodama obezbijedena obuka, sprovode u skladu sa novom metodologijom za evaluaciju projekata kojom na osnovu stepena uspješnosti realizacije projekata, ocjene narativnog izvještaja, stepena validnosti dokumentacije i podatka u kojoj mjeri su ispoštovane odredbe ugovora potpisanih sa Fondom projektima daju ocjene od 1 do 5.
5. Poštujući Zaključak Skupštine donesen prilikom razmatranja Izvještaja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2018. godinu, Fond je u Izvještaju o radu za 2019. godinu informisao o realizaciji, monitoringu i evaluaciji projekata podržanih u 2018. godini.
U Izvještaju o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2019. godinu prikazani su konkretni proizvodi i događaji nastali realizacijom projekata podržanih u 2018, kao i u 2019. godini do dana podnošenja Izvještaja, koji doprinose stvaranju novih vrijednosti u svim oblastima društvenog života značajnim za zaštitu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.
6. Skupština pozdravlja informaciju da je raspodjelom sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2019. godini podržano čak 86 multinacionalnih projekata u iznosu od 436.687 eura, što je u skladu sa zaključcima Skupštine Crne Gore i sugestijama Evropske komisije i Savjeta Evrope kojima se ukazivalo na važnost multinacionalnih projekata.
Skupština ocjenjuje da svi nadležni subjekti u Crnoj Gori moraju uložiti mnogo više napora na razvoju multikulturalnosti i multietničnosti društva, kao i stvaranju kohezije različitih nacionalnih manjina i smanjenju etničke distance u Crnoj Gori.
7. I pored vidljivog napretka u monitoringu i evaluaciji projekata podržanih od strane Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Skupština ukazuje na važnost daljeg unapređenja kvaliteta ovih postupaka i potrebu jačanja kadrovskih kapaciteta Fonda.

8. Skupština će Zaključak dostaviti Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određena je poslanica Jelena Božović, članica Odbora.

SEDMA TAČKA- IZVJEŠTAJ O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2020. GODINU

Uvodne napomene o Izvještaju o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu dao je direktor Fonda Emir Dacić koji je podsjetio da u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama iz 2017. godine savjeti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica nemaju pravo učešća na konkursu za raspodjelu sredstava Fonda, a time ni Srpski nacionalni savjet koji je shodno ranijim odredbama Zakona dobijao značajna sredstva. Saopštio je da je u februaru 2020. godine Fond objavio javni konkurs za raspodjelu sredstava. Nakon utvrđivanja ispunjenosti formalno-pravnih uslova, Komisija za vrednovanje je konstatovala da je na raspisani javni konkurs blagovremeno pristiglo 348 projektnih prijava, od kojih su 264 ispunile formalno-pravne uslove, dok 84 nijesu ispunile uslove javnog konkursa. Na osnovu predloga Komisije za vrednovanje, donešena je Odluka o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata u iznosu od 1.128.315,60 eura i izvršena je raspodjela sredstava za 196 projekata. Ugovori sa korisnicima sredstava potpisani su u junu 2020. Pandemija značajno utiče na realizaciju projekata, pa je od 196 projekata do momenta podnošenja Izvještaja realizovano 77, dok je realizacija 119 projekata i dalje u toku. Nosioci značajnog broja projekata su iskoristili ugovorno pravo i obratili se Fondu molbom da im se omogući prolongiranje roka realizacije projekata, što je odobreno s obzirom na otežanu epidemiološku situaciju. Takođe, značajan broj aktivnosti realizovan je onlajn ili bez prisustva publike, ali su isti emitovani na televizijama sa nacionalnom frekvencijom. U cilju postizanja veće transparentnosti na sajtu Fonda i na društvenim mrežama redovno se objavljuju dokumentovani članci o monitoringu projekata. Podsjetio je da su u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu izrečene pohvale zbog povećanja zastupljenosti multinacionalnih projekata i napomenuo da su u 2020. godini podržali 81 multinacionalni projekat u cilju razvoja interkulturalnosti koja je vrlo poželjna. Vjeruje da će Fond i dalje doprinositi miru, toleranciji, suživotu i međusobnom poštovanju i uvažavanju.

U raspravi su učestvovali poslanici Genci Nimanbegu i Jovan Jole Vučurović i pravni savjetnik u NVO "Građanska alijansa" Pavle Ćupić.

Poslanik Genci Nimanbegu je saopštio da je prilikom donošenja Zakona o manjinskim pravima i slobodama taj Zakon bio namijenjen manjinskim zajednicama Bošnjacima, Muslimanima, Albancima, Romima i Hrvatima, a cijelo vrijeme od osnivanja manjinskih savjeta 2008/2009. godine Srpski nacionalni savjet se uključivao u raspodjelu sredstava što je bilo zakonski utemeljeno, ali nije politički korektno. Podsjetio je da su poslanici koji su sada u Demokratskom frontu imali inicijative da se Zakon izmijeni kako oni ne bi imali pravo uključivanja u raspodjelu sredstava namijenjenih manjinama. Skeptičan je po pitanju jačanja procenta podrške multinacionalnim projektima, jer smatra da bi podršku takvim projektima trebalo

obezbjeđivati u drugim institucijama, a da Fond prvenstveno treba da pruži podršku projektima manjinskih zajednica u cilju očuvanja identiteta manjina, jezika, kulture, folkloru i svih karakteristika manjinskih nacionalnih zajednica. Upitao je direktora Fonda koliko su ovi projekti doprinijeli razvoju multikulturalnosti jer je prisutno jačanje podjela između nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, a ne njihovo približavanje.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je saopštio da on kao poslanik Nove srpske demokratije i Demoratskog fronta smatra da Srbi nijesu i ne mogu biti nacionalna manjina u Crnoj Gori, jer je srpski narod stvarao Crnu Goru kroz vjekove. Ipak, postoje Srbi u Crnoj Gori koji su kroz ove mehanizme pokušali ostvariti određena prava za srpski narod.

Direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Emir Dacić je podsjetio da je preporuka Skupštine Crne Gore sadržana u Zaključcima Skupštine u prošlom i prethodnom sazivu bila da se iz Fonda finansiraju multinacionalni projekti. Takođe, Savjet Evrope je preporučivao da se finansiraju multinacionalni projekti radi smanjenja etničke distance. Zabilježen je značajan porast finansiranja multinacionalnih projekata, ali i tu treba naći mjeru.

Poslanik Genci Nimanbegu smatra da je mjesto finansiranja multinacionalnih projekata u drugim institucijama, poput Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, nacionalnih biblioteka, muzeja i državnih arhiva.

Pravni savjetnik u NVO "Građanska alijansa" Pavle Ćupić je saopštio da "Građanska alijansa" godinama prati rad Fonda i prema njihovim ocjenama on nije ispunio svoju funkciju. U prethodnom periodu su oborili dosta odluka Fonda pred Upravnim sudom, a ista situacija je i sa poslednjom, nakon čega je Fond opet donio istu odluku, a oni su uložili tužbu i vjeruju da će Upravni sud donijeti istu presudu. Takođe, nada se da će se konačno uspostaviti kvalitetan nadzor nad Fondom i da će on početi da ispunjava svoju misiju.

Poslanik Genci Nimanbegu nije saglasan sa stavom predstavnika NVO "Građanska alijansa" i smatra da je ocjena da Fond nije ispunio svoju funkciju prelako izrečena. To je jedina institucija u Crnoj Gori gdje se mogla podnijeti prijava i na albanskom jeziku i projekti podržani iz Fonda doprinosili su razvoju identiteta manjinskih naroda.

Direktor Fonda Emir Dacić je saopštio da je za 13 godina postojanja Fond finansirao preko 1.800 projekata. Fond ima svoju biblioteku sa preko 1.000 napisanih djela nastalih u okviru projekata podržanih od strane Fonda.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Jovan Jole Vučurović je izrazio očekivanje da će u predstojećem periodu Fond još kvalitetnije raditi i da će se konačno u Crnoj Gori znati koje su to nacionalne manjine.

Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu.

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 5. maja 2021. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2020. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 5. maja 2021. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

U uvodnim napomenama direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava saopštio je:

- da je u februaru 2020. godine Fond objavio javni konkurs za raspodjelu sredstava i da je nakon utvrđivanja ispunjenosti formalno-pravnih uslova, Komisija za vrednovanje konstatovala da je na raspisani javni konkurs blagovremeno pristiglo 348 projektnih prijava, od kojih su 264 ispunile formalno-pravne uslove, dok 84 nijesu ispunile uslove javnog konkursa;
- na osnovu predloga Komisije za vrednovanje, donešena je Odluka o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata u iznosu od 1.128.315,60 eura i izvršena je raspodjela sredstava za 196 projekata;
- da su ugovori sa korisnicima sredstava potpisani u junu 2020. godine;
- da pandemija izazvana virusom COVID-19 značajno utiče na realizaciju projekata, pa je od 196 projekata do momenta podnošenja Izvještaja realizovano 77, dok je realizacija 119 projekata i dalje u toku;
- da je značajan broj aktivnosti realizovan onlajn ili bez prisustva publike, ali su isti emitovani na televizijama sa nacionalnom frekvencijom;
- da su nosioci značajnog broja projekata iskoristili ugovorno pravo i obratili se Fondu molbom da im se omogući prolongiranje roka realizacije projekata, što je odobreno s obzirom na otežanu epidemiološku situaciju;
- da se u cilju postizanja veće transparentnosti na sajtu Fonda i na društvenim mrežama redovno objavljuju dokumentovani članci o monitoringu projekata;
- da su u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu izrečene pohvale zbog povećanja zastupljenosti multinacionalnih projekata i da su u 2020. godini podržali 81 multinacionalni projekat u cilju razvoja interkulturalnosti koja je vrlo poželjna.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača i rasprave Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova „za“) podržao Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu.
2. Skupština Crne Gore smatra da Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava koji je u 2020. godini raspolagao sa 1.398.701,97 eura, imao rashode od 1.378.056,65 eura i postigao izvršenje budžeta 98,52 % u kontinuitetu značajno doprinosi očuvanju i razvoju nacionalnih, etničkih, kulturnih, vjerskih i jezičkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, jer je tokom 13 godina postojanja finansirao preko 1.800 projekata i u svojoj biblioteci ima preko 1.000 napisanih djela nastalih u okviru projekata podržanih od strane Fonda.
3. Iako Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava preduzima aktivnosti na monitoringu i evaluaciji projekata i ostvaruje intenzivnu komunikaciju sa korisnicima sredstava Fonda u cilju njihovog uspješnijeg i kvalitetnijeg izvještavanja, Skupština ocjenjuje da javnosti

mora biti dostupno još više informacija o finansiranju, uključujući izvještaje o projektima i ocjene, kako bi se utvrdilo da li su sredstva potrošena efikasno i transparentno, kao i da li su ispunjeni kriterijumi za interkulturalni dijalog, što je sugerisano i u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2020. godinu.

4. Imajući u vidu da je u 2020. godini od 196 projekata podržanih od strane Fonda, čak 151 projekat fizičkih lica, Skupština smatra da fizička lica, koja u skladu sa Zakonom o manjinskim pravima i slobodama imaju pravo učešća na javnom konkursu za raspodjelu sredstava Fonda projektima, teže mogu opravdati održivost samih projekata.
5. Skupština pozdravlja informaciju da je raspodjelom sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u 2020. godini podržan 81 multinacionalni projekat, kojima je dodijeljen najveći iznos sredstava od 490.455,60 eura.
Skupština smatra važnim što je u Izvještaju dat prikaz projekata po rodnoj pripadnosti iz čega se uočava da je broj odobrenih projekata čiji nosioci, odnosno koordinatori su muška lica iznosio 111, a ženska lica 85.
Takođe, značajnim smatra i statistički prikaz projekata po regijama na osnovu čega se uočava da je u Sjevernoj regiji od 176 prijavljenih projekata odobreno 95, u Centralnoj regiji od 108 prijavljenih projekata odobrena su 62, a u Južnoj regiji od 64 prijavljena projekta odobreno je 39.
6. Skupština je upoznata da je pandemija izazvana virusom COVID-19 značajno uticala na realizaciju projekata, pa je od 196 projekata do momenta podnošenja Izvještaja realizovano 77, dok je realizacija 119 projekata i dalje u toku, pri čemu su nosioci značajnog broja projekata iskoristili ugovorno pravo i obratili se Fondu molbom da im se omogući produženje roka realizacije projekata, što je odobreno.
Takođe, značajan broj aktivnosti realizovan je onlajn ili bez prisustva publike, ali su isti emitovani na televizijama sa nacionalnom frekvencijom, tako da su u otežanim epidemiološkim uslovima bili dostupni javnosti.
7. Iako je 2020. godinu obilježila pandemija izazvana virusom COVID-19 i aktivnosti koje se tiču obuka službenika u državnim organima i institucijama bile su svedene na minimum, Skupština uočava da u Izvještaju nema preciznog podatka da li je zaposlenima u Službi Fonda tokom 2020. godine bilo obezbijeđeno stručno usavršavanje za monitoring i evaluaciju projekata, što bi bilo važno s obzirom da je članom 36đ Zakona o manjinskim pravima i slobodama definisano da direktor Fonda, između ostalog, zaposlenima u službi Fonda obezbjeđuje redovno stručno usavršavanje za monitoring i evaluaciju projekata, u trajanju od najmanje pet dana godišnje.
8. Skupština će Zaključak dostaviti Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Albin Čeman, član Odbora.

OSMA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednik i članovi Odbora nijesu imali predloge i teme o kojima bi se vodila rasprava.

Sjednica je završena u 14 sati i 40 minuta.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović